

ՍԵՆԵ 1. (1853) ՃԻԼՏ 12.
ԹԸՇՐԻՅՆԻ ԵՎԼԵԼԻ. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1.

ԻԼԱՆ

ԻՇ պու մահը թըըրնի էվելնն Մեճմասըրիլէ պիրինճի
սէնէմիզ իրթամ պուլմու շ օրմաղիլէ պու միսիլիւ հաւատիսէ
մախսուս օրան էվրագըն այտա պիր տէֆա նէշը օրունմասը հէմ
պաղը մահըուրտան աղատ օլամայրալ, հէմ տաիի մաթլուպ օրու
նան մագսէտէ քիֆայէթ իթմէյէճէյի պիթթէճըիւպէ, վէ մէճ
մասամըը թէնէզզիւլէն օգուճաղա րաղպէթ պույուրան զէվա
թըն միւքէրրէր իթթարլէրինտէն տաիի աղնսշըմըշ տըր, Վէ
իպթիտատէն պէրիւ պէյան օրունտուղու միսիլիւ պունու
սըգճա սըգճա չըգմասը, զատէ քիւլֆէթ վէ մէսսորիֆէ,
վէ պունուն թէսվիլէսի տաիի մէճմասմըզա եազըլան
լարըն քէսրէթինէ թէվագգուֆ իտէր օրմաղիլէ, պու պապ
տէ տաիի մէմուլու աճիզանէմիզ բէքտէ պիր մէմուն օլաճագ
սիւրէթտէ հասըլ օլամամըշ իտէ տէ, պիզ պունու էվիլէլա քէն
տի գուսուրումուզա եանի մալիւմաթտէ պիպէհրէ օլտուղու
մուզ հասէպիլէ Մեճմասմըզը թէլիֆաթը նէֆիսէի սայիրէ ի
լէ իւլֆէթ իթմիշ օլան զէվաթը տափիւ իւլ մէզագէ պէյէն

տիրէմէ միշտ օլտուղու մուղա, վէ սանիէն այտոտ պիր տէֆա զու-
հուրիյէ հէքքէսին տույտուղու վէ պիրտիյի հաւատիսէրին պիր
թէքէրրիւրիւ տէմէք օլտուղունա համլ իտիւպ, կէլէճէք սէնէ-
տէ պու իքի մահղուրտան տաիի միւմքին մէրթէպէ գուրթա-
րարագ, իպթիտատէ միւթահիւտ օլտուղու մուղ ուսուլու խայ-
րիյէյի թէպաիլ իթմէյէրէք եալնիւզ լիսան վէ ուսուպունու
տէյիշտիրիւպ, տահա պիր խալգա մագմուլ օլաճագ սիւրէթտէ
աչըք թիւրքճէ իլէ գալէմէ ալնմատընա, վէ պէհէր տէֆասը
օն ալթը սահիֆէ օլարագ հաֆթատա պիր տէֆա նէշը օլուն
մատընա քէմալը սարֆ ու սայ վէ իգտամ օլունաճաղը շիմտիտէն
վատ վէ իլան օլունուպ, ֆագաթ թէլթիքտէն գուրթուլմագ
վէ թէտարիքէաթէ վագթ պրագմագ իւղըէ էօնիւմիւզտէ քի
նոյեմքեր վէ գեկտեմքեր այլարընը տաիի սապըպը վէճհ իլէ
այտա պիր տէֆա իլէ իտարէ իտէրէք ինշալահ ու թաալա 1854
սէնէի ճէտիտինտէ հաֆթատա պիր տէֆա թապ ու նէշը օ-
լունմատընա մուպաշէրէթ օլունաճաղը մէմուլու աճիգանէմիզ
տիր: Վէ պու վէսիլէ իլէ կէրէք կէչէն սէնէ Սէճմամըղա
լութֆէն հիստետար օլան վէ կէրէք սէնէի աթիէտէ հիստետար
օլաճագ խաթըր շինասանը ղէվաթէ տէրունտէն սէնա վէ թէ-
շէքքիւր իլէ, հիմմէթ վէ մուլմէնէթլէրինէ մընթաղըր պու-
լունտուղու մուղ պալայը մէճմամըղտա իֆատէ օլունուր:

Սէճմասըր Հաւատիտէ օն տէօրտ այլըք եազըմամըր օլան
լէրէ, իշ պու օն իքինճի ճիլտին վիրիւտինտէ, էօնիւմիւզտէքի
նոյեմքեր վէ գեկտեմքեր այլարը հիսապընա օն ղուռուշ տահա
իթա իլէմէլէրի նիալ օլունուր:

ԹԻՎ ՆԻՇԱԹԻՐ ՍԵՆԵՅԷ

Սեպտեմբեր 1. Պէլըղատ մուհաֆըղըր, թարապըլուսու
Ղարպ վալիսի սապըք հաճի իլէթ փաշայա:

Բումէլէ էյալէթի մըլթասարըֆըրը Պէլըղատ մուհաֆըր սա-
պըք Պէսիմ փաշայա:

Սեպտեմբեր 14 Այտըն գայմագտմըրը Օսման Օլիստի է-
ֆէնտիյէ:

Սեպտեմբեր 20 Ղօնիս վալիսի էսպաք Հասան Հաքգը պէ-
յէ ըրւթպէյի սամլլէի վէզարէթ :

Վէ պաղը պէնտէկէսնը տէվլէթը ալլէյէ տոխի, գաբու-
քէտխիւտաղլար, վէ Իմրահօր, վէ Ղաբուճու պաղը փայէ-
լէրի թէվճիհ գըլընմըշ արը :

ՀԱՄԼՏԻԱՄԹԻՐ, ՏԱԽԻ ԻՅԻ

Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա վէ Ղւստրիա վէ Բրուսիա տէվ-
լէթլէրի մուրախիտաղլէրինն ճիւմլէսինն ճիվար օլմաք Հասէ-
պլիլլէ պուստան պիր պուշուք մահ ագտէմ Վ իէնա պէլտէսի-
նէ թօփլանըպ Տուսիա մէսէլէսինն տայիր պիր սուրէթը թան-
զիմլլէ գալէմէ ալարաք կէրէք Տուսիա Իմքէրաթորուհա, վէ
կէրէք Սալթանաթը սէնիլլէյէ կէօնտէրաթլէրի, վէ Տուսիա Իմ-
քէրաթորու տէր ագապ գապուլ իթմիշ խտէ տէ տէվլէթը ա-
լլէ գապուլ խտէմէիւպ, իւշ պէշ մահալլինն թէպտիլի իլէ
տէֆա տէօրթ տէվլէթ միւրախիտաղլարնա պիր սիւրէթը ճէ-
տիտէ կէօնտէրիլլիյի, վէ նիհայէթինտէ օնլար տախի միհառիպ
կէօրիւպ տէվլէթը ալլէյէ թէրաֆնստն թանզիմ օլունան պու-
սիւրէթի թէքրար Տուսիա Իմքէրաթորուհա կէօնտէրաթլէրի,
վէ ախշամ սապահ պուստն ճէվապընա պէքլէնիլլիյի կէչէն
Սէմաստէ զիքր իւ պէյան գըլընմըշ ըոր : Տուսիա Իմքէրաթու-
րունտն պու սիւրէթը ճէտիտէյի գաթիէն գապուլ իթմէտիլի
խապէրի իպթիտա թէլէզըրաֆ իլէ, պատէհու կէչէն սեպտէմ-
բեր այլն օնունճու կիւնի ըհամի թահրիրաթ իլէ ասիթանէյէ
վիրիւա իթմիշ օլմաղլլէ, մահը մէգպուրուն օն իւշիւնճիւ բա-
ղար վէ օն տէօրախնճիւ բաղար իրթէսի կիւնիւ Պապը ալիտէ
սատորը ագէմ տայրէսի սիվանխանէսինն պիլ ճիւմլէ վիւքէլայը
հապըրէ վէ մագուլ պուլունան վիւզէրա վէ իւլէմա հապրաթը
իլէ իւմէրայը ասկէրիտէն | իվա փաշա ըրւթպէսինտէ օլսն-
լէր վէ ըրճալը տէվլէթը ալլէյէտէն ըրւթպէի սանիլէ միւթէմա-
յիլի բատէսինտէ պուլունանլէր, վէ իւլէմատան Սլթանպօլ
գաաղըր փայէլլէրի վէ տայր տէրս հօճալէրի էֆէնտիլէր մէճ-
լիսի ումուլլիյէ թօփլանըպ իշ պու Տուսիա մէսէլէսի հաքգըն-
տա նէ մուամլէլէ իթմէք ըպըմ կէլէճէյինի իքի կիւն ախշամա

գառար թէտգիգաթը լաղըմէ իլէ թէզէքքիւր իղէտիքտէն սօղ-
րա, վէրիլէն իլանը հարպ գարարը սէպէպլէրի իլէ պէրապէր
թադվիմի վէգայի վարադասընա տէրճ օլունմուշ օլմողիլէ օն-
տան ալարադ Աճմաամըզա տախի իշար օլունուր: Այ մէզ
քիւր տէօրթ տէվլէթ մուրախիապարը թէրաֆնտան գալէմէ
ալընան սիւրէթը թանգիմիլէնին թէրճիւմէսի տէվլէթը ալիյէ
թէրաֆընտան վադի օլան թասհիհաթ վէ թէպաիլաթ իլէ,
պէրապէր վէ պաշգաճա կէօնաթիլէն պիր գըթա միւզէքքէրէի
րէսմիլէնին սիւրէթի տախի պէր վէճճը աթի պէյան օլունուր:

Թադվիմի վէգայի: Մուրրէի մուհարրէմ \ ԿԿ.

Տէվլէթը Ալիյէ իլէ Րուսիա Տէվլէթի պէյնինտէ թէքէվիւն
իտէն (մէվճուտ օլան) միւնաղաաթտան աօլսը, իսլահը գա-
թիւլայէն (արա պուլմադ) նիյէթիլիլէ պուլնտան մուգատտէմ
ճէ թէրաֆը Սալթանաթը սէնիլէյէ արդ օլունան սիւրէթը թան-
գիմիլէնին պաղը մահալէրի Տէվլէթը Ալիյէնին մաթլուպի վէճճ
իլէ թասհիհ օլունմատըգճա, վէ Տուէլլ ֆախիմմէ թէրաֆիլ-
րինտէն իսթէնիլէն թէէմինաթ տախի իթա գըլընմատըգճա, ճանի-
պի սալթանաթը սէնիլէյէտէն մուվաֆադաթ օլունամայաճաղը նէշը
իւ իլան գըլընմըշտը, օլ վադըթ կէլմիշ օլան միւսէվէտէյէ պու-
թէրաֆտան իճրա օլունան թաղէիրաթ վէ թասհիհաթըն Րու-
սիա Տէվլէթի ճանիպինտէն գապուլինէ, Տէվլէթը Ալիյէնին
տօսթու օլան տէօրթ պէյիւք Տէվլէթէր թէրաֆլէրինտէն վէք
չօգ սայ վէ իգտամ գըլընմըշ իսէ տէ թէյսիրաթը օլամայուպ, վէ
թալէպ օլունան թէէմինաթ հադգընտա Տուէլլ արպտա (տէօրթ
տէվլէթ) ճանիպիտէն Սալթանաթը սէնիլէյէ հիւմիւ իսթիւ-
տաա կէօսթէրիլմիշ օլուղունտան պուրասը մէմուլն օլա-
ճադ մէվատտէն իսէ տէ, միւսէ վէտտէյի մատրուզէի հիլէթը
տապըգէսիլիլէ գապուլ իթմէք տախի Տէվլէթը Ալիյէճէ տախի
միւմքինաթտէն կէօրիւնէմէյիւպ էհատը միւսիլհանէ սիւրէթը
շու միւնաղաանըն պէր թէրաֆ իաիլմէսի գապիլ օլամայաճաղը
թէպէյիւն իթմիշ օլտուղունտան, վէ Րուսիա աղքէրինին Րը-
րութ նէհրինի մուրուր իլէ, Այմէքէթէյնէ (Աւրահ Պուղտա-
նէ) տուխուլի ճիհէթիլէ նադսը ահա գաղիէսինին Րուսիա
Տէվլէթի թէրաֆընտան վուգուի ճիւմէնին մալիւմի օլարադ
շու հալին իմթիտատի, (ուզանմասը) տախի ուլամայաճաղընտան
չէհըր զիլհիճճէթիւլ շէրիֆէնին էիրմի էքինճի բաղտը վէ էիրմի

իւշիւնձիւ բազար իրթէսի կիւնլէրինտէ պապը ալիտէ միւնագիտ
 օշան մէճիսի ումուսիտէ մասլահաթ մէյուանէ Կօնուլարագ հէր
 թէրաֆը թէտգիւ վէ միւլահաղա օլունտուգտան սօղրա, քեաֆ
 վիւքէլա վէ վիւգէրա վէ իւլէմայը քէրամ, վէ իւմէրայը ապէւ
 ըիյէ վէ սայրը մէմուրինի Տէվլէթը Ալիէնին իթթիֆապը արա
 սը (բէյ պիրլէկի) իլէ Բուսիա Տէվլէթինէ իլանը հարպ օլուն
 մասը խուսուսունա գարար վէրիլիւ, ճանիպի Միւշէիլէթէ
 նահիտէն (Շէյխիւլիսլամտէն) իթա օլունան ֆէթվայը շէրիֆէ
 տախի պու գարարը թէյեհիտ խլէմիշ օլուուղունա պինաէն,
 մէճիսին մաղպաթայը մէմհուրէսի Աթէպէյի իւլէայը հաղրէ
 թը խիրաֆէթէնահիյէ լէտէլ արդ, պու պապաէ Խաթթը Հիւ
 մայիւնիւ ճէնապը միւլիւքեանէ տախի շէրէֆաուտուր պուշ
 րուլմուշուր, վէ սուրէթը մէշուհէ իգթիղասընձա պէյն էլ
 աէվլէթէն հարպ (ճէնկ) թէհապգուգ իթմիշ օլուուղունտան,
 Լֆլաք վէ Պուղտան մէմլէքէթլէրինին թահլիէսի (պօշաուրմա
 սը) ղըմիլնտա Բուսիա Տէվլէթի ապէրինին պէջիւք Կօմանտա
 նընա հասպ էլ ուսուլ պիր մէքթուպ իրսալի իլէ պու մէքթու
 պուն վիսուլի թարիխինտէն իթիպարէն օն պէշ կիւն միւստթէթ
 իլինտէ էմր թահլիէյէ թէշէպպիւս օլունմասըղը թագաիրտէ
 հարաքեաթը խասիմանէյէ մուպաշէրէթ օլունմասը աէվլէթիւ
 Լօմէր փաշա հաղրէթլէրինէ իշար օլունուպ, սայրը մէմուրինէ
 տախի թալիմաթը միւգթաղիյէ կէօնտէրիլիշաիր: Իշթէ Բուսիա
 Տէվլէթի, թալլէն (կէօնիւլ ըրդասըլիլէ) գապուլի միւմբին օրամա
 յան պիր տալայէ գալգըշպ, նիհայէթինտէ նագսը ահա իլէ Տէվ
 լէթը Ալիէնին իքի էյալէթինի տախի իսթիլա իթմիշ օլմաղիլէ,
 պու մուհարէպէնին սէպէպլիլէթի պիւթիւն պիւթիւն օթէրաֆա
 գալլըղը իսպաթէ միւհթաճ աէյիլ տիր: Վէ սալթանաթը սէ
 նիյէ, հուգուգու մուգատտիտէի հիւքիւմէթինի վէ իսթիլալ
 Ալիինի մուհաֆազա նիյէթը խալիսէսիլէ իհթիարը հարպ իթ
 միշ օլմաղիլէ հէրքէսէն վիւսիի (գուվլէթի) մէրթէպէ, պու
 ուղուրտա խրտմէթ վէ ղայրէթ կէօսթէրմէսի վաղիֆէի ղիմ
 մէթլէրի տիր: Վէ իլանը հարպ եալնըգ Բուսիա Տէվլէթի
 հագգընտա օլուպ, պունտան օսըյը տախիլէն վէ խարիճէն հիշ
 պիր մուամէլէ վէ ուսուլուն թէղայիւր իթմէսի լաղըմ կէլմէյէ
 ճէկի տախի մէճիսի ումուսիին գարարը իգթիղասընտան օշա
 րագ հէր սընֆ թէպապը Տէվլէթը ալիէնին պիրպիրլէրի իլէ
 կիւգէլ կէլինմէսի էմրինտէ մուգատտէմա նէշը օլունան թէն

պիտանութիւն հիւրմիւ երեսն պագի վէ ճարի օլմաղիլէ , պունուն խիւաֆրիւ հարեքէթ խոհնէր օլուր խե շէտիտէն թէյթիպ օլունաճապար տըր : Վէ քեաֆֆէի էյալսթ վէ երկնէ մէմուր լէրինէ տախի իլանը հալի , վէ թէնպիհաթը միւսթաղիյէի հալի , տվամիրի ալիէ թաստիր վէ իրսալ գըլնմըշ տըր : Հէման ըսպպիմիզ թաալա վէ թապատտէս հաղեթլէրի տէվլէթը ալ լիւնի թէվֆիլէաթը սամէտանիյէսինէ մազհար պույուրսուն : Եւրն :

— Սէ ճըլիսի ումուսլի մէղքիւրիւն իշ պու իլանը հարալ գալուրը ֆէրտաաի կիւնիւ պէցիւք տէվլէթլէրին Եւրնէրինէ մալիւմ օլուր , տուէլլէրի թէրաֆրնա ֆէվլէ էլ տաէ թաթարար վէ վաբօրլար չըգարրմըշ իսէ տէ պապը ալ ճանիպիտէն պու պապտէ թանգիւմ օլունան մուֆտաալ միւղէքքէրէի ըէտիյէլէր մոհը էյուլուն երկիրմի պիրինձի բաղար էրթէսի կիւնիւ հէր տէվլէթին Եւրնէրինէ պաշգա պաշգա կէճնտէրիլիւս օլ վէճհ իլէ իշ պու Բուսիայա օլան իլանը հարալ քէյֆիէթի պիւթիւն Եւրոբայա տախի ըէտէն պիլաիրիլիշ տիր :

Վ իէնատէ տէօրթ պէցիւք տէվլէթ մաւրախիսապարը մալիֆէթիլիլէ գալէմէ ալընան սիւրէթը թանղիմիյէնին թէրձիւ մէսի տիրքի , տէվլէթը ալիէ թէրաֆրնտան վագի օլան թաս հիհաթ վէ թաղէիրաթ տախի իլավէ օլունմուշ տուր :

Սալթանաթը սէնիլէ իլէ հաշմէթիւ Բուսիա Բմէրաթպու պէյնիտէ մուախտարէն վագի օլան պաղը միւնաղաաթը միւր թէէսիւֆէտէն տօլայը , պիղղարուր միւսթէհիլ օլան շիրալէի միւսաֆաթը հէմձիվարի , վէ բաղըթէի միւվաղաթը եէկձիհէ թիլէնին միւճէտտէտէն թէյթիտ իւ իսթիգրարը ագտէմը ամալը ճէնապը միւլիւքեանէտէն օլուր , օլ վէճհ իլէ միւնաղապը մէղպուրէ էսէրինին պիւլ քիւլլիլէ տէֆիւ իղալէսի պապընտա լաղըմ կէլէն էսպապ վէ վիւսայիլին իսթիհաալի գըմննաա թէտգիլաթը լաղըմէ իճրա պույրուլուր , . . . թարիխտէ թալիւգ պույրուլան իրատէյի սէնիլէլէրի իլէ պու միւրատը խայրիէթ իթիւատը շահանէլէրինի պապը ալիլէրինէ տախի պիլաիրմիշ օլմալէրի իլէ , քէմալը իֆթիսար իլէ քէյֆիէթին էսալէթիւ Գանթ

Նէսէլըօտ ճէնապլերինէ տախի իշարինէ մուպաշիրէթ գըլըն մըլ տըր :

Շէջլէ քի, էօթէտէն պերիւ Տուսիա իմբէրաթորլարը, նէզտը Տէվէթը (Օսմանիէտէ Ռոճ օրլօփօս չիլէսաւընն իմբիալալի վէ մոֆիալընն իմբիգրարընա պիւ ֆիլիպիլլէ հիմէթի եղնար էյլէթլէր էօէ քէ, Ալլ օսման փաթիշահլարը քաթի իրիսիան լիլպալըրինէ օլան լիվէճճի-հի-գաթիթէ քաթիթիլէրինէ քէլլէթի իպիճի մոֆէլլալի ըհաթիլէ էլէ, օ միսիլլէ-իմբիալալի վէ մոֆիալըննի մի-ճէպալէպէն լաաթիք իմբիալէն հիլ պիւր վաթիլ իմբիալ էյլէթլէր քիթ (պոնոն պապը ալի լաահիհի իպիպ շոփէճիլլէ լաանլէ իյլէթլէ քիթ) : Եթէտէն պերու Տուսիա իմբէրաթորլարը, օրթօտօգս մէզհէպի վէ քիլիսասը հագգընտա պիլ ֆիլիլ պէզը հիմմէթ իզհար էյլէ միշէր իտէ տէ, Ալլ օսման Փատիշահլարը տախի, նէզտ Տէվէթը օսմանիլէյէ պու մէզհէպ վէ պու քիլիսայէ վաթիլ վաթիլ գաթիլլէրինալէն իհասն էյլէպիլլէրի իմթիազաթ վէ մուաֆիաթըն իսթիգրարընա պէզը տըգգաթ իթմէքտէն ֆաթիլ օլմամըշլարտըր : Վէ էլէէվմ թախիթ նէշինի սալթանաթ օլան Շէվէթլիլ Սուլթան Ապտիլ Ահմէթ խան հազըթէթլէրի տախի պու հիլսնիլ թէվէճճիլհիլլէ մէլլաֆ օլուպ, հաշմէթլիլ Տուսիա իմբէրաթորլանա օլան միլվէտտէթը խալիսանէսինէ թէրաֆը շահանէլէրինտէն պիւր նըշանէի մախսուսէ օլմագ իւզը, տօսթ վէ միլթթէֆիգի վալաշանը օլան իմբէրաթորը միլշարալէյհին էվսաֆը բէսէնտիտէի զաթիլլէրինէ օլան էմիլիլթը ֆալիգէլէրինտէն նաշի էսալէթլիլ բրէնս Անշիգոֆ վառէթաթիլլէ ճանիպի պապը ալիլէրինէ կէօնտէրիլէն իմբիալընն (պապը լիլլիլ լաահիհի իսպարաթըն) պիլ իհթիմամ միլթալապէ շայսն պուլլուրմուշար տըր :

Իմոթի իրատէի սէնիէ միլճիպիլնճէ, պու վարագա իլէ զիյրտէ մուհարըրիլ իլլ իմզա օլան պէյան իտէր քի զաթը շահանէ իսթիսթիան մէզհէպի հիմայէթիլնէ տալիւ ագտ օլուհան Վայնարճա վէ Լոթիլնէ ահանամէլէրի մուգալլէլաթընըն լաֆը վէ մուհասընա սապիթ օլուպ, (պապը ալիլիլ լաահիհի : Օաթը շահանէ իրիսթիան մէզհէպիլնի ճանիպի պապը ալիտէն հիմայէթ օլուհան մասընա տալըր Լոթիլնէ ահանամէսի իլլ տախի թատիգ օլուհան Վայնարճա ահանամէսի մուգալլէլաթընտա սապիթ օլուպ, բէզալիք պէյան օլուհանալընն էմր իթմիշ տիր քի,) էօթէտէն պերիլ էճտատը իւզզամ մուալանիհատ ճէնապը Փատիշահի թէրաֆընտան շարգ օրթօտօգս քիլիսասընա իհասն պուլլուրլուպ,

Թարաֆ շահանէլէրինոն Թաստիզ վէ Թէյեիտ պույրուլան իմ
Թիաղաթը բուհանիէնին հալ իւ իսթիզպարտէ հէր նէ վը իսպէլ-
տէն վէզայէ օլունարագ իպգա իւ իսթիզբարընա տէվամ իթմէք
նամուսու փատիշահանէսի իգթիզասընտան ատտ իթմիշ աիր .
հաթտա աիէր խրիսթիան Տիզէպլէրինէ կէրէ Գոգալէլաի վէ կէրէ Կի-
զամաիը մախառսէ իլէ ֆաղլաճա հէր Դէ մի-աասաթէ օլմուշ իսէ ատալէթը
ճէլիլէ իգթիզասընտան օլարագ բոււմ մէզհէպի տախի անլէրէ
իլհագ իտիլէճէք տիր . (Պապը ալէնի լասսիկի . Տէվլէթը ալիյէ
Թէպասսընտան օլան խրիսթիան ճէմիլէթլէրինէ հէր նէ իհ-
սան օլմուշ վէ օլաճագ իսէ , ատալէթը սէնիէ իգթիզասընտան
օլարագ Բոււմ մէզհէպի անլէրէ տախի իլհագ իտիլէճէք տիր) :

Պուլնտան մատա Բոււմ բաթըրիկի վէ բուհպանլէրինէ իթա
պույրուլան ֆէրման ալիշան իլէ իմթիաղաթը բուհանիյէլէրի
պիր գաթ տախի Թէյեիտ վէ Թէքքիպ գըլընմըշ օլմաղիլէ , պու-
տախի զաթը շահանէնին էֆքեարը խայրիյէսինէ պիր նշանէի
մախսուսէ օլուուգտան մատա , ֆէրմանը մէզքիւրուն ալէնէն
իլան օլմասը տախի , հաշմէթլիւ (Բուսիա իմքէթրունուն իթիւ
գատ իթաիյի Բոււմ մէզհէպի հագգընտա գաթիէն պիր վէս
վէսէյէ վէսիլէ պրագմաղ օլմաղիլէ , օլ վէճիլէ քէմալը ֆախը ի-
լէ իշլու միւզէքքէրէ Թանզիւմ վէ իթա օլունուր :

Գուլտու շէրիֆտէ քեային զիյարէթ մահալլէրինին հագգընտա
տախի իլէրիւտէ պիր Թէպտիլաթ վէ Թաղէրաթ վագի օլմամագ
իչիւն պիր քէֆալէթ մաթլուպ օլունուր իսէ , \ԿԴԸ սէնէսի ըէպիլ
էվլէլ օն պէշի Թարիսիլէ իթա պույրուլան ֆէրմանը ալի , վէ
... Թարիստէ օլան ֆէրմանլէր իլէ շէրհ վէ Թէքիտ գըլընմատը
քէֆալէթի հասըլ իտիւպ . պու պապտէ իրատէի շահանէլէրի-
նին պիլա Թէպտիլ վէ պիլա Թաղէր իճրասը նիէթը փատիշա-
հիտէն պուլունմուշտուր :

Թէքրար պու պապտէ (Գուլտու շէրիֆ մատտէսինտէ) էվ-
վէլճէ Դրանսա վէ Բուսիա տէվլէթլէրի իլէ իսթիշարէ օլուն-
մատըզճա , վէ հէր պիր խրիսթիան ճէմիլէթլէրինէ պիր մաղար-
րաթը օլմայաճաղը աշէքեար օլմատըզճա , մուախիսարէն գարար-
կիր օլան նիզամաթըն ահքեամընա գաթիէն տօգունուլմայաճա-
ղընը տախի պապը ալի ըէսմէն վատ իտէր : Վէ հէր նէ վագըթ
Բուսիա իմքէրաթորու ճանիպլինտէն մաթլուպ օլունուր իսէ , կէ-
րէք Գուլտու շէրիֆ շէհրի տէրունինտէ վէ կէրէք ճիվարընտա
պիր մինասիպ մահալ կէօսթէրիլիւպ օրատա պիր քիլիսէ Խա-

բըրմաորնա վէ բուսիալու փափաղար իլէ իճըայի ային օլունմա
սընա, վէ իթթիսալինաւ կէրէք ֆուգարա զիարէթճիլէր վէ կէ
րէք խասթալար իչիւն պիր միսաֆիրիսանէ տախի եաբըրմա
սընա բուխասթ վէրիլէճէք տիր : Պու իքի մահալը խայրիէնին
տախի, եա Գուտտա, եա Պէրէշամուս միւգիմ Բուսիա դոնսու
լոսունուն նէզարէթը մասուսէսի Թահթընտա օլաճաղընա
տայիր հէր նէ վարագայը բէսմիէ լազըմ կէլիւր իսէ պապը ալի
շիմսիտէն իմզա իթմէյէ հազըր տըր :

Պալապէ Տէշէ-ր աւրէլը խանդիյէ իլէ պէրապէր Ինիլէլ, Ֆրանսը,
Լաւրիւ վէ Բրոսիա ելիլէրիէն ճանիպի Պալը Լիպէն վէրիլէն Գիլէսէ
րէի լէսիլին իկըճի-Տէսի պիր :

Սուախիսարէն Վ իէնատէ Թահրիր օլունուպ պապը ալիյէ
իթա օլունան սիւրէթը Թանդիմիլիէ, վիւքէլա մէճլիսինաւ միւ
թալաա վէ Թէֆիթիլ գըրընմըշ տըր :

Սիւրէթը մէզպուրէտէն ագտէմճէ, Լսիթանէտէ տախի Թան
զիմ օլունուպ պէօյիւք տէվլէթլէրէ վէրիլէն տիկէր սիւրէթ
տախի Բուսիա իլէ Տէվլէթը Լիլիէ պէյնինտէ զուհուրա կէլէն
մարազանն տէֆ իւ էզալէսինէ քիֆայէթ իտէճէք մէրթէպէտէ օ
լուպ ոէմէրէի խայրիէսի մէմուլ օլունտուլունտան պու սիւրէթին
միւթարաա օլունմամասը պապը ալիյէ միւճիպիլ քէմալը Թէէս
սիւֆ օլմուշտուր :

Վ իէնատան կէլէն սիւրէթը Թանդիմիլէնին մէզհէպ իմթիա
ղաթընա տայիր օլան պէնտլէրի, ագտէմճէ եինէ պապը ալիտէ
Թանդիմ օլունուպ, բրէնա Սէնչիգօֆա իթա օլունաճաղ սիւ
րէթին առասը իւզէրինէ պինա օլունմուշ իսէ տէ, աորը մէսէլէ
պու տայրէտէն իխրաճ գըրընմըշ տըր, եանի հուգուգ մուգաու
տիսէի Տէվլէթը ալիյէյէ մուղըյիր պապը պէնտլէր տախի իլալի
գըրընմըշ օլմաղիլէ, պու պապտէ պապը ալի տախի մա էլ Թէ
էսսիւֆ պազը իթիթարաթ վէ միւթալաաթ ճէտիտէյէ մէճպուր
օլմուշ տուր : Տէվլէթը Լիլիէ միւթթէֆիգ մուաղըլամէրի օլան
տուէլը ֆախիմմէի Լուրոբանն էօթէտէն պէրու ալամէթը խայ
րիէի տօսթանէլէրինի միւշահատէ իտէ կէլմէշ տիր : Հաթաա
շու մէսէլէնին պէտայէթինտէն պէրիւ, պիտիրիլ պույրուլան
պունճա խայրիսահանէ ճահա վէ իգթամաթտէն տախի մախուսճա
Թէլէքքիւրէ մէճպուր տուր : Իմտի նէզաինտէ պու մէրթիպի

մէրի իւր խաթր օլան տուէլը արպատանն պիւ իթթիֆագ Գա-
պուլ իթմիշ օլտուղու պիր մատտէի թէէնիյէ պրագմագ նէ մէր-
թէպէ Տէվլէթը ալիյէնին կիւճիւնէ կէլէճէյի աշիքեար տըր ,
Պու ճիւմլէ , իպթիտատէ շու մատտէ միւճէրէտ Տէվլէթը ա-
լիյէնին հուգուգ վէ իսթիգլալինէ տօգուհուր օլտուղու իգրար
օլունարագ , պու խուսուսուհ հաքիմի միւսթապիլի քէնտիսի
օլտուղու պէյան օլունմուշ իքէն , հէր նտարլ իօէ Վ իէնատէն
կէլէն սուրէթը ճէտիտին թանգիմինտէ քէնտիսի իլէ իսթիշարէ
օլունմամըշ օլտուղունտան պու սէպէպլէ միւշքիլ պիր հալէ կի-
րիֆթար օլմուշտուր : Վ լագաա պու սուրէթը ճէտիտէնին թան-
գիմինտէ , Տուսիա տէվլէթի իլէ տաիի իսթիշարէ օլունմատը
տէնէ պիլիւր , անճագ տալասը սիւրիւլէն հուգուգ , Տէվլէթը
ալիյէնին հուգուգու օլտուգտան մատա , միւղէքքէրէի տոիի
Տէվլէթը ալիյէնին իմլա իօէճէկի աշիքեար օլմալիլէ , Պու մէ-
սէլէտէ իքի տէվլէթի տաիի պիր քատէտէ թուլմագ հագգ
մըտըր , տուէլը ֆաիսմէնին առալէթը մալու մէլէրի հիւքմիւնէ
իհալէ գըլընմըշ օլմալ իլէ , պու մատտէնին միւֆրէտաթընը կի-
րիշմէք թէճիլը օլունմամըշ տըր :

Տէվլէթը ալիյէնին գապուլտէն իհթիրաղ իթտիկի իւք մաա-
տէ շու տուր : « Իօթէտէն պէրիւ Տուսիա իմէրաթորլարը
նէղաը Տէվլէթը Օսմանիէտէ Տում օրթօտօքս քիլիսատընն իմ-
թիազաթ վէ մուաֆիաթընն իսթիգրարընա պիլ ֆիիլ պէղը
հիմմէթ իզհար իլէմիշէր իսէ տէ , ալը օսման փատիշահարը
տաիի մուամէլաթըրէսմիյէ իլէ տնլէրի միւճէ տտէտէն թաստիք
իթմէքտէն հիշ պիր վալթ իմթինա իթմէմիշէր տիր : »

Տուսիա իմէրաթորլարը , տաիիլի տայրէսինտէ պուլունտուգ-
լարը մէղհէպ վէ քիլիսանըն շէրէֆինէ պէղը հիմմէթ իլէմէքտէ
օլտուշլար պունա պիր շէյ տէնէմէղ , վէ թապիաթը մաալահաթ
օլտուշլար պունա պիր շէյ տէնէմէղ , վէ թապիաթը մաալահաթ
մաալինտէն , նէղաը Տէվլէթը օսմանիէտէ Տում քիլիսատը իմ-
թիազաթընն իսթիգրարը միւճէրէտ Տուսիա իմէրաթորլարընն
պիլ ֆիիլ պէղը հիմմէթ իթմէսինտէն նէշաթ իթմիշ կիպի ալ-
նաշըլաճաղը տաիի աշիքեար տըր : Իմսի պունտա տըգգաթ իտէ-
ճէք շէյ շու տուր քի , ճէնէթմէքեան Փաթիհ Սուլթան Սէ-
հէմմէտ հազրէթլէրինին էյամը սալթանաթլէրինտէն պու անէ
կէլինճէյէտէք , հիշ պիր քիմսէնին միւտաիսլէսի օլմայարագ
իհսան վէ թաստիգ պուլրուլմուշ օլան իմթիազաթը մէղհէպի

հագգրնտա, եօգարտա զերբ օլունան պէնտ պօսպը ալիտէն իմ
զա իլէ վէրիլէճէք պիր միւզէքքէրէյէ այնը իլէ տերճ օլունտա,
պիր թագըմ գիլը իւ գալ փէյտա օլտուգտան մատա, ՚Լստա
տէվէթինին պու միսիլը իւ մտաւհաթըրա հէր տայիմ միւտա
իտէլէ իթմէսինէ պիր վէսիլէ հասը օլաճալը տախի շիւպհէտէն
միւսթէզնի տիր: Իմտի պէօյլէ կէրէք շիմտիտէ վէ կէրէք կէրէ
ճէքտէ մազարրաթը տերքետը օլան պիր խուսուսու գապուլի
տէրէք, կէրէք հալ վէ կէրէք իսթիգպալտէ ճիւմլէյէ հէտէֆը
թահգիր վէ թէքտիր օլաճագ պիր մատտէի իւզէրինէ ալմազու
քիմսէ ճէսարէթ իտէմէզ: Վէ ալը օսմանտէն զուհուր իտէն
սէլաթիյնի իւզզամ հաղըաթընըն քէնտի գարիհէի սարիհէլէրին
տէն, վէ իլթաֆ վէ մէրհամէթը ֆըլթըլէլէրինտէն ինայէթ վէ
իհսան պույուրտուգըրը նիգամաթըն շէրէֆինէ իսլէ վէրէտէ
ճէ* պիր էլֆալը, Բահրիէն Բասթի Իլիէ պէնտէկէանը նէսը շա
հանէտէն հիչ պիր գուլուն հատտի վէ ճէսարէթի օլամազ:

Սիւրէթը մէզպուրէտէ թասհիհէ միւհթաճ իքինճի մատտէ
տախի Գայնարճա ահտնամէսինէ միւթալիգ օլան պէնտ տիր:
Պու ահտնամէսին վագի օլտուզու վէ Լաիրնէ ահտնամէսի իլէ
տախի թաստիք գըլընմը օլտուզու քիմսէնին ինքետը իտէճէյի
շէյ օլմատըղընտան, անլէրտէ մէվճուտ օլան մուգավէլաթըն
թէքմիլէն իճրա օլունաճալը տախի շիւպհէտէն միւսթէզնի տիր:
Լնճագ պու ահտնամէլէրին զերրի, իմթիազաթըր րուհանիէնին,
ահտնամէի մէզքիւր մուգավէլաթընըն մաալինտէն պիթթապի
նէշաթ իտէր կիպի աղնաշըրմսը իչիւն իսէ, Գայնարճա ահտ
նամէսինին օ պէնտինին թամ վէ սահիհ մոնտը, Տէվէթը տ
լիյէնին պիզզաթ խրիսթիյան մէզհէպինի հիմայէթ իթմէք վա
տինտէն իպարէթ տիր: Պու միսիլը իւ իմթիազաթըր մէզհէպիյէ
յէ տայիր, պապը ալինին իմզատը իլէ թագտիմ օլունաճագ պիր
միւզէքքէրէյէ տերճ օլունապիլէճէք պէնտին մաալի, հէր վագթ
վէ հէր վէսիլէ իլէ թահրիրէն վէ շիֆահէն իֆտաէ օլունտու
զու միսիլը իւ, ՚Լստա տէվէթինին պու տէֆա պէյտն իթտիյի
շէքք վէ շիւպհէնին, վէ անտէն զուհուրա կէլէն մուարազանըն
տէֆ իւ իզալէսի զըմնընտա, միւճէրէտ պապը թէէ մինաթ կէօս
թէրմէքտէն տըշարը չըգամազ:

Լնճագ Տէվէթը ալիյէ թէպասընտան օլան ճէսիմ պիր միւ
լէթ իլէ, պիր էճնէպի տէվէթի պէնինտէ մէվճուտ օլան մէգ
հէպտաշըրգ պաղըսըրընա պիր գաթ տախի թագվիլէթ վիրէրէք,

պոյ. միտիլ իւ մատտէրէրաւ Մուսիա տէվէթինին նէզարէթ վէ միււտախէլէ իթմէսի էֆքեարընա պիր վէսիլէ վերմէք պոյտողը- ճա հիւքիւմէթը միաաիշահիյէ հիսսէտար իթմէք, վէ իսթիգ- լալ Տէվէթը ալիյէյի մախաթարայա կիրիֆթար իթմէք օլտու- զունտան, զօր իլէ օլմատըզճա պունա հիւքիւմէթը Տէվէթը ա- լիյէնին հիշ պիր վէճհիլէ բազը օլամայաճաղը աշիքեար ուր :

Պու ճիւմլէ էյէր միւրատ Վայնարճա ահտնամէսի մուգաւ վէլաթընը թաղէլէմէք իտէ, պունու պապը ալի սյորճա պիր միււզէքքէրէ իլէ տախի իտէ պիլիր, իմտի շու մատտէտէ Տէվ- լէթը ալիյէճէ էն միւլթէնա քէյֆիէթ շու տուր քի, եա Վ իէ- նատէն կէլէն սիւրէթը թանգիմիէտէ իշպու Վայնարճա ահտ- նամէսինէ տայիր օլան պէնտ պիւլթիւն պիւլթիւն ֆէսի օլմալը, եա տախի էօյլէճէ պրտաղըլըր իտէ տէ, ահտնամէի մէզպուրտէ պուլունան պիւլթիւն խրիսթիյանլէրի հիմայէ իթմէք վատը իլէ, մէզհէպ իմթիաղաթը մէսէլէսի պիր պիրինտէն այան աշիքեար ֆէրզ օլունմալալըր, շէյլէ քի պիր պագըշտա իքիսինին պաշգա պաշգա շէյլէր օլտուլու աղնաշըլա :

Իւշիւնճիւ մատտէ, ախէր խրիսթիան մէզհէպլէրինէ իհտան պուրյուլան իմթիաղաթէ բուժ մէզհէպինի տախի իշագ իթմէք մատտէսի տիր. տէվէթը ալիյէ քէնտի գարիհէսինտէն օլարագ թէպաասընտան սայըր խրիսթիան մէզհէպլէրինէ կէրէք վէրաի- յի վէ կէրէք պունտան պէօյլէ վէրէճէյի իմթիաղաթէ բուժ մէզհէպինի տախի իշագ իթմէքտէն իմթինա իթ- մէյէճէյի շիւպհէ գապուլ իտէր շէյ տէյիլ տիր, իմտի բուժ մէզհէպի ալթընտա պուլունան պունճա միլիոն թէպաալէրի հագգընտէ, սուրէթը թանգիմիէտէ պու պապտէ թէճնիս մու- նալը վէ էլֆաղը մուգալէլաթը պապը ալինին գապուլ իտէմէ- մէսինէ ճիւմլէ ալէմին հագգ վէրէճէյի տախի աշիքեար ուր :

Իշթէ պապը ալինին գապուլ իտէմէյէճէյի ույղունսուգքէօ շէլէր պունլար օլուպ, տէվէթը ալիյէ միւլթէֆիգլէրի օլան տուէլը մուաղզամանըն միւլթալալէրինէ հէր նէ մէրթէպէ բա- յէթ իթմէյէ մէճպուր օլտա, վէ տէօրթ վէ հէմճիվարը օլան Մուսիա տէվէթի իլէ թէճաիտ մուամէլաթը տօսթի վէ խալի- սէթէ հէր նէ ըիւթպէտէ խահէշքէր օլտա, էլինէ պու միտիլ իւ հուգուգու հիւքիւմէթինէ վէ իսթիգլալինէ միւլթէտայիր մէ- տայիհ ճէսիմէյի, թէքրար տուէլը մուաղզամանըն առալէթ վէ հագգանիէթի վէ միւլթալաասընա իհալէ իթմէքտէն իճթինապ

խոհմէյէճէք տիր :

Իմոյի եա պապը ալիտէն մուսխարէն թասհիհ օլունան սիւրէթը թանգիմիյէ գապուլ օլունսա , եա տախի Վ իէնա սիւրէթի մաթլուպ օլունսուղու վէճհ իլէ թասհիհ վէ թէպտիլ օլունսա , Տէվէթը ալիյէ իքիսինին պիրինի հէր հանկըսը օլուր իսէ օլսուն իմզա իթմէքտէն իհթիրազ իթմէյիւպ վէ Ուլահ Պուղտանտան Տուսիա ապէրինին չըգմասը գալիլ իլէ , տէրաւ գապ ֆէվզ էլ ատէ պիր պէօյիւք էլլի տախի կէօնտէրմէյէ հազըր տրը : Ընձագ պուլնտան պէօյլէ Տուսիանըն միւտախէլէ իթմէմէսի , վէ շուլու պուլնու վէսիլէ իտէրէք արալըդ արալըդ Ուլահ Պուղտան էյալէթինէ կիրէմէմէսի հազգընտա Տուէլը մուազզամատէն պիր գալիլ քէֆալէթ տախի պէքլէմէտէ տիր , տէվէթը ալիյէնին պու պապտէ պու մէրթեպէ իհթիրազ վէ իհթիաթ մաթլուպ իթմէսի , պիր տէֆա Տուսիա տէվէթի իլէ թէճտիտի մուամէլէյի տօսթի վէ խալիսէթ իլլէտիքտէն սօղրա պիր տախի պէյնէհիւմ գիլ ու գալէ վէ մուաւրազայէ վէսիլէ պրագմամագ իչիւն տիր :

Վէզքիւր Վ իէնա սիւրէթը թանգիմիէսինին Պուտսու շէրիֆ մէսէլէսինէ , վէ օրատա պիր քիլիսէ վէ միսաֆիրիտանէ եա բըմասընա տայիր օլան պէնտլէրի թէքմիլէն ճանիպի պապը ալիտէն գապուլ պուլրուլմուշ տուր : Վիւրէթը մէզքիւրէնին պիր նուսխասը ճանիպի պապը ալիին թասհիհաթը իլավէսիլէ թէրաֆը տօսթանէլէրինէ կէօնտէրիմիշ տիր :

Տէվէթը ալիյէ , 1841 ահմամէսինի իմզա իտէն տուէլը մուազզամայը Լըրօբա հազգընտա օլան իւյէթը մախսուսէսինէ պիր ալամէթը սարիհէ իզհար իթմէք նիլէթիլլէ , հէր նէ գաւտար քէնտինձէ իպթիտատէ պապը ալի մարիֆէթիլլէ թանգիմ օլունան սիւրէթ միւրաճճահ իսէ տէ , Վ իէնա սիւրէթի տախի շու թասհիհաթ իլավէսի իլէ գապուլ իթմէլէ հազըր տրը : Վէ իպթիտայը վէ զուհուրու միւնազաատա , Տէվէթի ալիյէնին հուգուգունու պիլիւպ վէ թանըլպ , իզհարը խայրխահի վէ թէվէճճիւհ իտէն տուէլը մուազզամանըն տախի , Տէվէթը ալիյէնին իչպու թասհիհաթընը թագտիր վէ գապուլ պիրլէ իճապը իքթիզասընա հիմմէթ իտէճէքլէրի պապը ալիին մէմուլու տուր :

Պալատէ մէզքիւր մուպահասաթըն զաթը տօսթանէլէրինէ , վէ բէֆիգլէրի օլան սայիր էլ իլէրէ իշար օլունմասը իրատէի

շահանէ ի գթիզասընտան պուլունմաղիլէ, պէր մուճիպի իրատէ
իշար օլունուպ, պուլնտան պէջլէ տախի և այլն և այլն:

Մ. Ե.

ԻԵՇԻՏ

ՀԱՅԿԱՏԻՍԱԹՐ ԷՃՆԵՊԻՅԷ

ԻՆԿԻԼԹԵՐՐԱ: Ինկիլթերրա բարլամէնթօ մէճլիսինին թա-
թիլի վէ վիւքէլանըն քէյլէրէ կիտէճէք վագթը իսէ տէ, Շարդ
մէսէլէսինին միւճէտտէտէն ճէսամէթ քէսպ իթմէսինտէն տօ-
լայը, վիւքէլա Լօնտրայա թօփլանըպ ֆէվզ էլ ատէ մէճլիսլէր
իթմէքտէ պուլունմուշար տըր:

— Ինկիլթերրա Գըրալիչասը, Իրլանտայը, վէ Տուպլին շէհ-
րինի զիարէթ իթաիքտէն սօղըա, մուախիսարէն Սգօշիա թէրա-
ֆընա տախի ազլմէթ խլէմիշ տիր:

— Տուսիա իմբէրաթորունուն, Տէվլէթը ալիյէ ճանիպինտէն
թասահիճ օլունան սիւրէթը թանղիմիյէյի գապուլ իթմէմիշ օլ-
տուղու հավատիսի Լօնտրայա վասլ օլտուգտա, գայիմէ մագա-
մընտա օլան ագճէյէ միւթաալիգ օլան էվըագլար Էիւզտէ օն
թէնղիլ պուլմուշտուր քի Էագըն վագըթտա իշիտիլմիշ շէյ տէ-
յիլ տիր:

— Ինկիլթերրատէ գօլէրա իլլէթի զուհուր իտիւպ խայլըճա
Էայլըմը իսէ տէ, փէք շիտտէթլիւ սօյու օլմատըղը իշիտիլմիշ տիր:

ՖՐԱՆՍԱ, Եաբօլէօն Իմբէրաթոր, Իմբէրաթորիչասը իլէ
պէրապէր Տիէբ նամ մահալտէ տէնիզ համամլարընը թէքմիլ իթ-
տիքտէն սօղըա Փարիսէ ալտէթ խլէյիւպ, օրատա տախի պիր
գաշ կիւն արամ վէ իգամէթ իտէրէք Պրանսանըն Ղունուպ թէ-
րաֆընա տախի պիր քիւշիւք Էօլճուլուգ իտիւպ, Էագընտա
Էինէ Փարիս ճանիպինէ սվտէթ խլէմիշ տիրլէր:

— Փարիսէ ճիվար օլան Ստթորի նամ սահրատա Իմբէրաթու-
րուն հուզուրունտա Էինէ պիր պէյլէք թալիմ օլուպ, Իմբէ-
րաթոր ապքէրէ նութգ վէ թէշէքքիւր իթմէքլէ, խիթամընտա
հատորզ հիսապսըզ Լաշա իմբէրաթոր սէտալէրիլէ իգհարը ու-
պուտիյէթ խլէմիշ տիրլէր:

— Պրանսատա պուլ սէնէ զախիրէ գըթ օլուպ, գըթլըգ գօր-
գ ուսու տախի պուլունմաղիլէ հէր նէ գատար միրիտէն հատ-

սրղ հիսապսրղ զախրէ մուպայեա օլունմագտա իսէ տէ Փրանսա ահալիսինին քեսրէթինէ նիսպէթլէ մաթլուպ օլունան գատար զախրէ թէտարիք օլունամամըտըր : Հարգ մէսէսինտէ Փրանսա տէվլէթինին թարիգի միւսալէհէյէ զիատէճէ մէյլ իթմէսի պու գըթլըգ սէպէպինէ համլ օլունմագտա սըր , պուրատա տախի գայիմէ մագամընտա օլան ագճէլէր թէնզիլ պուլմագտա սըր :

ԱՒՍԹՐԻԱ : Սօն պահար մէվսիմինտէ հէր տէվլէթ ապէրինէ պէջիւք աթէշ թալիմլէրի իթաիրմէք , վէ պատէհու գըշլլէրինէ չէքիլմէյէ բուխսաթ վէրմէք առէթ հիւքմիւնտէ պուլունտուղունտան , միւճիպինճէ 'Նէմէ Իմբերաթորու տախի ()լմուղ նամ պէլտինին սահրասընտա կէչէն իյուլուն օն իւչիւնճիւ կիւնիւ պիր ճէսիմ թալիմ թէրթիպ իթմիշ օլմազիլ , իուսիա Իմբերաթորու ճէնապլէրի իլէ Բրուսիա գրալը պիրատէրի վէ սայըր պազը գրալգատէկեան վէ միւթէպէրանըն օրատա հազըր պուլունաճաղը իշիտիլմիշ իտի , մուախարէն վարիտ օլան զաղէթալէր իլէ պու հավատիսաթ թասթիգ օլունուպ , շարգ մէսէլէսի պապընտա Իմբերաթորլար պէյինտէ միւքեալէմէ օլաճաղը տախի իսթիսպար գըրընմըտ սըր :

— Սաճար վէ Իթալիա վուգուաթընտան տօլայը 'Նէմէ տէվլէթի տէյունու քէսիրէյէ կիրիֆտար օլուպ , իսայը միւտտէթտէն պէրիւ Ինկիլթէրրատէն իսթիգըաղէ չալըմագտա իսէ տէ , զիատէ ֆայիլ մաթլուպ օլունտուղունտան , պու տէֆա սէնէվի եիւզտէ պէշ ֆայըլ իլէ եալընը օթուղ միլիոն ֆիօրին իսթիգրազ իտիւպ , պագիսինտէն սարֆը նազար իթմիշ օլտուղու իշիտիլմիշ տիր :

— 'Նէմէ Իմբերաթորլարը 'Նսթրիա Իմբերաթորուղու թաճընը կիտիքտէն սօղրա Սաճարա կիտիպ Սաճար գրալըղը թաճընը կիլմէյէ տախի մէճպուր օլուպ , վէ պու Սաճար թաճը տէօրթ պէշ եիւզ սէնէլլէք ազիլ պիր էմանէթ օլուպ , գրալտան գրալա կէչէրէք , ճիւմլէսի պաշընա կիլինմիշ օլտուղունտան պաշգա թաճըլա թաճլանմագ միւմբին վէ եախօտ մագպուլ օլամալաճաղը աշիքեար տըր : Պէշ սէնէ ագտէմ Սաճարլար նէմէալէյհինէ զօրպա գալըզպ . հիւքիւմէթ էլլէրինէ կէչտիքտէ , պու թաճ իլէ էօքի Գրալլարընըն պիր ալթուն ասասը վէ հարվանիսի օրթատան զայպ օլմուշ օլուպ , քիմին էլլինէ կէչտիքի

տախի մալիւմ օլամատրղընտան չիմալքի նէմէն Իմբերաթորու-
նուն Սաճարտա թաճ կիյէպիլմէսի մէշքիւք պիր քէյֆիէթ Խտի ,
հալ պու քի մէ գքիւք թաճ իլէ սայըր գրալիէթ ալամէ թլէրինի ,
պազը Սաճար միւթէպէրանը Նէմէնլէրտէն եէնիլիպ գաշտըգլարը
էսնատէ թոււնա քէնարընտա պիր մահալտէ պիր տէմիր սանտըգ
տէրունինէ վազ իտէրէք կէօմմիւշ օլաուգլարընտան , պու սէ-
նէ եաղմուրլար զիատէ տիւշիւպ , թոււնանըն թաշըպ օրսյը
պուրայը չու գուրլաթ մասընտան մը օլա , եօղսա պազը բիվայէ-
թէ կէօրէ մէգքիւք թաճը կէօմմէնլէրտէն պիրի իաստալանըպ
էօլէճէյի վազըթ (խոստովանահայրընա) պէյան իթմէսինտէն մի
օլա , հէր նասըլ իսէ պու տէմիր սանտըգ մէյտանա չըգըպ պու-
լունմուշ , վէ պիւթիւն Լէսթրիա , վէ Լէսթրիա թէրաֆը
Սաճար էհալիտինէ միւճիպի քէմալը սուրուր վէ շատումանի օ-
լուպ , ազիմ սոնանմա վէ զինէթլէր օլմուշ , վէ ճէսիմ ալայ վէ
տարաթ իլէ Վ իէնայէ նագլ օլուպ , էն պէյիւք քիլիսէ տէրու-
նինէ վազ օլունարագ ճիւմլէ ահալի թէրաֆընտան մէսրուրէն
սէյր իւ թամաշէ վէ զիարէթ օլունմագտա պուլունմուշ սուր :

Իթալիատա վէ պաշըճա Բոմատա վագի օլան հիւքիւմէթէ
գարշը պազը ուֆագ թէֆէք իսթիլալ ալամէթինտէն պաշգա
պու տէֆա Լըրօբաճա միւթէնա հալատիս պուլունմատրղըն-
տան , վէ սայըր հալատիսաթըն քէսրէթիլէ պունլարա մէճմաա-
մըղտա մահալ տախի գալմատրղընտան , պիղղարուր սարֆը նա-
ղար գըլընմըշտըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹՐ ՄԻԻԹԻՆԻՎԻ

— Իքի իւշ կիւնտէ պիր , Ֆրանսատան , Ինկիլթէրրատան վէ
Լէսթրիատէն ֆէվգ էլ ատէ վաբօրլար վէ թաթարլար վարիս
օլուպ , միւճիպինճէ տուէլը մէգքիւք էլիլէրի պապը ալիյէ վէ
մապէյնը հիւմայիւնէ ազիմէթ , վէ պէյնլէրինտէ միւքեալմէ
իթմէրտէ պուլունմուշտուրլար :

— Խարիճիւն նագըրը Բէշիտ փաշա զատէ լիվա Սագհար բա-
շա , կէչէն էյուլունն եիկիրմի իքինճի կիւնիւ Գալաս վաբօրու-
իլէ օրսույի հիւմայիւնէ վէ Լոմէր բաշա մայէթինէ կէօնտէ-
րիլմիշ տիր :

— Վէժան զայրեթիւնն սեմերէյի խայրիյէ վէ ֆիլիէտի մուտիսարէն միւշահատէ օլուսուպ : Անրապէր Վէհմէտ Լի բաշատան պաշայարադ մուտիսարէն էքսէրի վիւքէլա վէ միւ թէպէրան թափաղարընտա մէվճուտ օլան հայվանաթըն պիր քիւլիւ մըդաարընը մէճճանէն օրտույի հիւմայունէ կէօնտէր միշ տիրէր :

— Կէչէն մէճմաարտա գեքրի կէչէն , վէ թէրաանէի ամիւրէտէ թամիր օլան Ֆրանսըզ տէվլէթի հարպիէ սէֆինէլէրին տէն Ֆրէէպլն նամ իւշ տնպարըլ րէսիտէյի հիւսնիւ խիթամ օլարադ , հափուզտան շըգարըլըշ , վէ պիր հաֆթա զարֆընտա թէքմիլէն տօնաթըլըպ , վէ դօմանտան , վէ զապըթան , վէ նէ ֆէրտթընա նէզարէթը պահրիյէ թէրաֆընտան պիր գիաֆէթատիի վէրիտիքտէն սօզրա , սէֆինէի մէկքիւր կէչէն էյուլըն 24 իւնճիւ կիւնիւ , պօղազտան տըշարը Վէշիքլէրտէ մէվճուտ Ֆրանսըզ տօնանմասընա սօզրու հարէքէթ իթմիշ տիր :

— Սորտէնիա տէվլէթի հիւքիւմէթինտէ պուլունան Ճէնօվա լիմանընտան Լիթմանէյէ , վէ եօլտա Լզմիրէ վէ սայըր տտէթ օլան մահայլէրէ ուղրամադ իւզրէ միւճէտտէտէն պիր Լթալիան վաթօրլէրի դօմաննաար իխտաս օլունտուղը Սալթա զաղէթտընտա մահարրէր տիր :

— Ֆրանսըզ գրալը միւթէվէֆա Լուի Ֆրիքին պօյիւք օլըլ Տիւգ տը Երմուր ճէնապլէրի էնիշտէսի բրէնա տը Սագս Վապուր ճէնապլէրի րիֆագէթիյէ պիր գաշ էթպոսա իլէ թէպ տիլ օլարադ Սուհ Պուզտան էյալէթինէ կէլիւպ օրատան պու եադայա կէչմիշ , վէ օրտույի հիւմայունու սէյր իւ թա մաշա իյլէտիրտէն սօզրա , Լօմէր բաշա հազրէթլէրինէ ա սաքիրի շահանէնին նիզամ իւ ինթիզամընը մէտհ իւ սէնա իյլէ տիրտէն սօզրա Վ իէնայա ազիմէթ իյլէմիշ տիրէր :

— Բուժ միլլէթի բաթրիքի պուլունան սէմահէթիւ Լէրմանտա րահիպ , շիրր բէնչէ թապիր օլունան մուխաթարալը իլլէթէ տիւ չար օլուպ , հէքիմ թէտպիրի պիր ֆայիտէ իտէմէտի յինտէն օն կիւն գատար խաթմա օլտուզտան սօզրա , սեպտ 16 ընճը չարշամպա կիւնիւ վէֆաթ իթմիշտիր , վէ քէֆիէթ պապը ալիյէ , վէ միւթէպէրանը միրէթէ իլան օլուպ , էրթէսի կիւնիւ Բուժ քիլիսաար ուսուլի իւզրէ ճէսիմ ալայ վէ գիլնէթէ Գէնէր քիլիսէսինէ տէֆն օլունմուշտուր :

— Սահը մէկքիւրբիւն օնուհճու կիւնիւ Լահուտի միլլէթի խախամ պաշըրը վէ բապունիսի պուլունան Վէնա Լա գար տաիրի զայէթ միւսին վէ ինթիար եանի 86 եաշընտա օլաւթ վէֆաթ խաիւպ ազիմ ճէմիէթլէ մէզարիսթանէ տէֆն օլունմուշտուր :

— Պահըրը Պալթիպ թէրաֆընտա տօլաշմադտա օլան պէօյիւք վէ քիւլիւք օն ալթըր կէմիտէն միւրէթթէպ Բուսիա տօնանմասը կէչէն այըն օն իւլիւնճիւ կիւնիւ Լրուսիա գըլըլարընտա կէօ

րիւլմիւշտիւր :

— Ընէմ տէվէթի թերաֆընտան Քա սիա իմրէրաթորունա ֆէվզէ էլ ատէ վէ պէօիւք էլ ի կէօնտէրիլէն միրզա Սէնէմէտ շիւսէյին խան խիթամը մէմուրիէթը սէֆարէթլէ, տէվէթի թէրաֆընա ավսէթ խլէմիշտիր, վէ Ընէմ տէվէթի տախի թէտարիքէաթը հարպիլէտէ պուլունարագ հասպ էլ ինթիաթ հուտուտլէրէ ասքէր կէօնտէրախի տախի իշիտիլմիշտիր :

— Եթիթանէ լիմանընտա պուլունան ճորանսը պէյլիք վաբօրլարընը թէֆթիշ իթմէք իւզրէ իքիւնճի ամիրալ Պարպիէ տէթինան ճէնապլէրի, Վօմէր նամ վաբօր ֆրգաթլիյնի իլէ պուլունան տէօրտ հաֆթա ագտէմ Եթիթանէյէ վաօրլ օլուպ էիլմի կիւն գատար արամ վէ իգամէթ վէ իճրայը մէմուրիէթ խլէտիք տէն սօղրա պու տէֆա պօղաղտան տըշարը էիլնէ պէշիքլէր ճանիպիլէ ազիմէթ խլէմիշտիր :

— Թունա նէհրի իւզէրիլտէ թիճարէթէ իլէմէք վէ հիյնի հաճէթտէ ումուրու սայիրէյէ տախի իսթիստամ օլմագ իւզրէ Լֆլագ պէյի թէրաֆընտան Լ շնտրա ճանիպիլէ ալթը գըլմա ուզուն սաճ վաբօր արբարըշ գըլընմըշ օլմալլէ, կէնտէրիլմիշտիր իլէ գըլթար խիթամ պուլունա Եթիթանէյէ կէօնտէրիլմիշտիր իլէ գըլթար վաբօրլէրին պաշը վէ գըլթար պիր վէ տիւմէնլի վէ տույա ազ պաթմագ իշիւն զայէթ ուզուն օլուպ, տէօնմէյէ տախի հաճէթի օլմայարագ, հէմ պաշտան վէ հէմ գըլթան գուլանըլը վէ իսթէնիլէն մահալէ կէօթիւրիւլիւր օլտուղու ազիմ պիր մուհասէնաթ տըր : Սէգքիւր վաբօրլար ճէնտ կիւն Եթիթանէտէ տուրտուգտան սօղրա, Թունայա կէօնտէրիլմիշտիրլէր :

— Պիր միւտտէթտէն պէրիւ Լըմէնի Քաթօլիկի միլէթի պէյնիլտէ զուհուրա կէլէն մարազանըն թէսպլիէ սի պապընտա Քօմա ճանիպիլտէն թէրաֆէյնտէն միւքէրրէր մարուզաթ թահրիր գըլընմըշ օլմալլէ, ճանիպի ըիասէթ մէգպուրէտէն պու պասպտէ վէրիլէն գարարլարըն պազըլարը, Եանի Փիսկուպոս ինթիհասպը թալիմաթը, կըօնաւսրլարըն Եթիթանէտէ Վանասթըր տէրու նիլտէ սաքին օլմալլէրի թալիմաթը, վէ ճիւմէնիլ պիլտիլի զէմ քիթապընըն դատապարտութիւն (վճիւլլէրի) սիճիլլէրի կէլիշ, վէ պագի գալանը տախի կէլմէքտէ օլտուղունտան, հիւքիւմէթը ըուհանիլտէն կէլէն պու նիգամաթըն պիլ իճապ ճիւմէնիլտէ մագպուլ օլաճապը աշիքիար օլտուղունա մէսիլ, պունա մուխալիֆ կէլէնլէրին էքսէրիէթը միլէթտէն խարըճտա պուլունաճագլարը թարիֆէ հաճէթ տէյիլտիր : Թալիմաթ վէ նիգամաթը մէգքիւրէնիլ իճրասընտա պազը միւշքիլաթ տախի հիսա օլունսա, զաննը աճիլանէմիզ իւզրէ էիլնէ պա արիզէ հիւքիւմէթը մէգքիւրէյէ արզ օլունմագ միւքթէլպը իթաէթը տիանէթտէն օլուպ, հաթտա մէգքիւր թալիմաթըն պազըլարընտա պու միւրաճաաթէ ըուխսաթ վէ միւստատէ տախի կէօթիլմիշտիր :

— Այսպէս յեր 23 իս ճիւղ կիւնիւ Գու մգարու ճանիպինոէ միլէթը Լըմէնիանըն պիր պէօիւք մէ ճիւղի օլուպ , ագիպինոէ ֆաղիլէթիւ պատրիտրդ Հայր սուրբ ճէնապլէրի պաղը բուէս սա վէ միւթէպէրան բիֆապէթիլէ ճանիպի պապը ալլիյէյէ աւ զիմէթլէ , պէր միւգթէզայը սատապաթը վէ ուպուտիլէթ , տէվլէթին շու զայլէսի տրտալնատա միլէթ թէթէրաֆընտան պիր իրզլմէթ տէ պուլունմազ էմէրի տախի արզ օլունմուշ օլմալլէ , քէմալը իլէթիֆաթլէ գապուշ պուլրուլտուգլարը , Սասիս զագէթասընտա մուհարրէր աիր :

— Պիր միւտտէթան պէրիւ մարալը միւշքիլէ տիւ շար օլարապ նամիլաճ օլան էրզրուժ մաւրախիտաոր Հաճի Գու իթեան ֆաղիլէթիւ Եպիսկոպոս ճէնապլէրի : պու տէֆա խուլուլու էճէլլէրի իլէ տարը սատաթէթէ ապիմէթ իթմիշ օլմալլէրի իլէ , ճէնապլէրի միւհիլէրէմէլլէրի մաշը սապլալըն 27 ինճի բազար կիւնիւ Պէօզլունտա սուրբ Եպիսկոպոս տէրունիտէ վաղ օլունարապ , բաշ մէթ տուալլէրի գրաւթ օլունուպ , էրթէսի բազար իրթէսի կիւնիւ ճայիլ օլան զիմէթլէ յայնաոր պապարճ օլարապ բիլիսէի մէզպուրէ աէֆն օլունմուշ տուր :

— Պէրութ աւալնորդու թընիրզատէ Սէմաթիւ Սիմն վարդապետ տա իսի կէշէն ազաթտուսն եէտինճի բէշշէնպէ կիւնիւ 48 եաշընտա վէֆաթ իթմիշ օլմալլէ , էրթէսի կիւնիւ վաֆիր զիմէթ վէ շէրէֆլէ մանաաորը տէրունիտէ օլան բիլիտէ տէրունիտէ աէֆն օլունմուշտուր : Բանիպի մումայիլէյիսն եիրմի սէնէտէն պէրու միլէթին ումուրու ճիւղանիլէ վէ բուհանիէսին կէօնակէօն իրլումէթը իսլայիլէրի մէշուտ օլուպ , եզ ճիւմլէ Պէրութ պէլտէսինտէ միւ ճէտաւտէն պիր բիլիտէ վէ մէկիլէպ իշտաոր տախի մումայիլէյիսն սօն վազթարը վէ միւճիպի թէշէքթիւր օլաճազ իրլումաթը իսլայիլէրիտէն պիրի տիր :

ՍՕՆ, ՀԱՎԱՏԻԱՆԹ

— Ըմէտիլի տիւլանը Հիւմայուն Սահմուտ պէյ պէլլէքճի , վէ պէլլէքճիի տիւլան հիւմայիւն Ըֆիֆ պէյ Ըմէտի , վէ Սթանպօլ օրտուսու մուհատէպէճիսի Ըմէտ աթա պէյ բիւթպէի ուլա իլէ Բումէլի օրտու սու աէֆթէրտարը , վէ մէճլիսի վալա ազու սընտան իրզա պէյ բիւթպէի պալա իլէ Ընաուօլու օրտուսու աէֆթէրտարը , վէ Օպալթիլէ պաշքէաթիպի Գախրէտաին էֆէնտի Ընաուօլու օրտուսու միւսթէշարը վէ Ըֆգաֆ մուհաւ սէպէճիսի Սախտ էֆէնտի զապթիլէ պաշքէաթիպի նասպ ու թաւ իսի պուլրուլմուշտար տրր :

— Պէօիւք աէվլէթլէր էլլիլէրինէ վէրիլէն իլանը հարպ պէյ յաննամէսինտէ , Տէվլէթը ալիլէ լիմանլէրինտէ պուլունտան Բուսիա թիւճար սէֆինէլլէրի , էսկի ուսուլիւզլէ զապթ օլունմաւ :

յիւպ, քէնտիլերինն մինասիպ պիր վատէ վերիլէրէք, եա ագ տէնիլէ վէ եատա գարա տէնիլէ չէքիլմէլէրինն լուխտաթ վէրիլէ- ճէք տիր, քէզալիք սաւ էլը սայրէնին թիւձար սէֆինն լէրինին կէ- լիպ կիթմէսինն տախի ետաապ օլմայիպ իբի պօղաղ աչպ գալա- ճապ տրր տէյիւ իֆատէ օլունմա շտուր: Պուստան մատէ ա- սիթանէտէ ճամիլէրտէ տախի ֆէրմանլար օլունմա, Սուսիա իլէ ճէնի վար տէյիւ խրիթթիլանլէրէ պիր վէ ճհիլէ վէ քիմնէ- նին լույը հագարէթ կէ օլթէրմէմէսի էքիտէն թէնպիս գըլլնա- րապ մուղայիբի հարաքէթտէ պուլունանլարն շէտիտէն թէյ, տիպ օլունաճապարը տախի այրըճա պէյան գըլլնմըշ տըր, Իշ թէ Տէվլէթը ալիլէնին իֆրաթ հադգանիլէթ վէ թէպատիլէր վէրիլիլինին էպէտի թէշէքքիւրէ միւհթաճ օլտուղու թարիֆ- տէն միւսթաղնի տիր:

— Իշպու իլանը հարպտէն սօղրա, Սումլի սէրապէրի Իօմէր փաշանն նէ հարէքէթ իտէճէյինն լալլմ կէլէն թալիմնթը, տարր շուրա ազադնտա թէվֆիգ փաշա մարիֆէթիլիլէ, սէպ տեմբերին 24 իւնձիւ բէնշէմպէ կիւնիւ մախսուս պիր վաթօր իլէ Վարնայա վէ օրատան Հումայա կէօտէրիլմիշ տիր: Վէ- զալիք խաասա օրտուսու մէճիլիլի բէտի Վիֆաթ փաշա իլէ, Հա- սան փաշա տախի մահալը միգպուրէ ազիլմէթ իլլէ միշէր տիր:

— Տէվլէթը ալիլէ էյալթթնտա պուլունան Սուսիա Գօնաղ տղարընն ճիւմէսի սանճապարընն է նտիրիպ պիրէր պիրէրմահա- լը ալիլէրէ կիթմէյէ պաշամըշտըլար քէզալիք Իսթանէտէ պուլու- նան Սուսիա գանշէլէրիտար թաղըմը տախի էշէալէրինի սաթըպ Օտէսա թէրաֆընա ախաթ սապահ ազիլմէթ հազըր պուլուն- մուշար տըր:

— Սւլաճ վէ Պուղտան էյալթթնտէ Իրէնա Կօրչադօֆ մա- յէթիլտէ պուլունան Սուսիա օրտուսունա մուալէնէթ իթմէք իւզըն էյալթթը մէզպուրէ գուրպիլտէ Տնիսթէր նամ չայ քէ- նարընտա պուլունան Սուսիա սաքէրի ալայարընն եալաշ եա- վաշ Իրութ չայընա եապաշտրէրար, վէ մէգքիւր Սուսիա օր- տուսունտա կէօնալէօն իլլէ թիլէրաէն խայըճա ապէր թէլէֆ օլտուղու սահիճ օլարապ իշիտիլմիշ տիր:

— Մալիւմ օլան Սուսիա մէսէլէսինտէ, Էրբա պէշիւք տէվլէթիլի տալիմա Տէվլէթը օմանիլէյէ ալիլմ տալիլէպ վէ խայրտաղըպ իշար իլլէմիլլէր իտէ տէ, պու- նան իլէ պէրապէր ճիհանն սաալիլինի պօլմամաղ տախի իֆրաթ մէրթէպէ սայ ի- տիւպ, պօղք ֆէտաքէաղըք տահա թէքիլֆ իլլէմիլլէրիտի, Սուսիաքէն Սուսիա տէվլէթի թէրաֆընտան կէլէն թաշիրթաթան, Սուսիանն թաաաախի այան աշիլէր տէվլէթի թէրաֆընտան օլմաղիլէ ֆրանաղ վէ Ինկիլիպ տէվլէթիլի մուամլէյի տէյիլիլիպ, Ի- ճաղաղըմաթը օլմաղիլէ ֆրանաղ վէ Ինկիլիպ տէվլէթիլի մուամլէյի շէտիտէ ճաղ իթմիլի հալտէ Սուսիաթ թարիֆի հագգանիլէթ կէթիլիլէյէ մուամլէյի շէտիտէ տախի գուլանաճապարընն պէյան խիւպ, պուլա լալլմ կէլան թէտապիլին ինրաթըն տախի մէմալարը թէրաֆընա պիլիլիլմիշ ալիլէր:

— Մղանիա Կրալիչար էլին վիւքէլարըն թէպալիլ խիւպ, գօնթ Սանլի ի Սարթօ, քիուս նամ քիմնէն պաշ վէքիլ օլարապ, Տօմիլի մալէն, Պալաթ հարպիլէ, Ֆէրօն շէ- բիլէ, Գալտէրան խարիլիլէ, Սօլէն պահիլէ, էսթէզան էպիլիլէ վէքիլէրի նաապ պուլ- լունաղաղար:

— Սըրըր փալիս Սապա թաշա հալթէթէրի թէրաֆընտան, պիր գաշ այաաապ տըրարընա զաիրէ շեգարըմաղ կէրէք թէպաշա վէ կէրէք էֆրէնէն ետաապ օլուպ:

կէշէն իւստիս սեփրինտէ վաղը օրն գլծալը կէօրէնդէրէ պու պիւ խալլու հաժաօիս տիւ :

— Պու տէֆա ըուժ Նաթրիքի ինթիխապրնա տայրը խալլու
տը Վաթմանթիսօրլ զալէթապրնա շու վէ ճճ իլէ մուհարրէր տիր :

Պապը ալիսին էմր իւ իրառէտի իւզըն , կէշէն սեպտեմբեր
24 բէնջէնպէ կիւնիւ , ըուժ միլէթի բաթրիքլէրի մէտրապօ-
լիտլէրի , տէսրօթլարը վէ փոփաւարը վէ միլէթ միւթէպէ-
րանը , բաթրիքիտանէլէրինտէ թօփըմըպ միւթէվէֆա Նէրմանս
բաթրիքին ելէրինէ պիլ իթթիֆապ պիր ախէրինին ինթիխապը-
նա մուպաշէրէթ իլէմիշտիլէր : Վէ Վուստու շէրիֆ բաթրի-
քին թէքլիֆի իւզըն , էրպապը ֆազիլէթ վէ ֆէթմանէթտէն
միւ ճէրէպ իւլ էթթար վէ կիւն վէ մէսնէթ կէօրմիւշէրտէն
Սէմանէթլիւ Նիթիմուս ճէնապլէրի իթթիֆապը տրա իլէ , վէ
Նիթիմուս Տիֆանը Հիւմայիւն իիւլէֆասը միւթէհայաքաննտան
Պէտիմ պէյ հուզուրինտէ հիւսնիւ բիգալէրի իլէ բաթրիք ին-
թիխապ գըլնմըշ տըր : Վէ քէյֆիլէթ խալլիփայը շահանէյէ արգ-
օրննաուգտա , իրառէր սէնիլէլէրի իլէ թատիգ պույուրմուշ
օլմալէրի իլէ , բաթրիքի մումայիլէյճ ճէնապլէրի մապէյիւր հիւ-
մայիւնէ պիլմէթ վէ խալլիքայը Հահանէյէ պիլ տուխուլ արգ-
ուպուտիլէթ վէ քէմալ շիւքրանիլէթ մուպաշէրէթ իլէմիշտիլ :
Սիւտտէթը մէտիտէտէն պէրիւ բաթրիքլէրին նապը տօլլու
Պապը ալիտէ իծրա օրննա կէլիւպ , պու տէֆա զաթը հալլէ-
թը միւլիւքէտնէ , ըուժ քիլիսապը վէ բէիտլէրի , վէ տայրը քէտֆ-
ֆէի խրիթթիտն մէզնէպի հազգընաու օրն էլթաֆ վէ թէվէճ-
ճուհու տէրուսինի պիլ ֆիլի խալլաթ իլէմէք իւզըն , մումա-
յիլէյճ Նիթիմուս բաթրիքին հուզուրու Հահանէլէրինտէ իծրա-
յը մէմուրիլէթ միւսաաուտ պույուրմուշտը տըր : Վէ բաթ-
րիքի մումայիլէյճ վէ տայրը միւթէպէրանը հուզուր Հահանէ տէ
հալլըր օրտուգլարը հալլաթ , քէնտիլէրինէ իհառնը ալէլիհաան վէ
ինայաթը ճէլիլէյի Փատիշահանէլէրի պէրթէմու պույուրլարապ ,
կէրէք զաթը Հահանէլէրի վէ կէրէք էճաատը իւզլամը մուպու-
նիհապլէրի ճանիպիտան վազըթ վազըթ խրիթթիտն մէզնէպ-
լէրինէ ինայէթ պույուրլան իմթիազաթ վէ մուաֆիաթը իպ-
գայիւ իսթիգրարինէ ճանիպի պապը ալիլէրինտէն տայիմու տար-
ֆը տըգգաթ վէ հիմմէթ պույուրլաճաղընը պիր գաթ տախի
նութգու հիւմայիլէրի իլէ թատիգ պույուրուպ , պու նիւ
մէթը Փատիշահինին գապը ու գըլմէթինի պիլլէրէք , միւրաուր
խալլիլէթիթիապը շահանէյէ մութապըգ հարէքէթտէ պուլուն-
մալարը տախի բաթրիքի մումայիլէյճ թէֆիմ պույուրլաու գի-
ազիպիտան , երնէ կէլիլէրի ճէօիմ տըպ իլէ պապը տըլէ
տուխուլ իտիւպ օրտաա տախի բէտը մէմուրիլէթլէրի իծրա
պույուրլաուշաուր , վէ կէրէք Պատրազամ հալլէթլէրի վէ կէ
րէք խալլիլէն նազըրը , վէ ահքէամը աուլիլէ բէիտի հալլաթը
թէրաֆիտան տախի ֆէվգ էլաու իլթիֆաթէ մազհար պույ-
ուրուպ քէմալը մէմնուսիլէթլէ բաթրիքիտանէյէ ալիտէթ իլէ-
միլէր տիր :

Թ Է Վ Ա Ր Ի Խ

ՎԵՆԵՏԻԿ ՎԵ ՃԻՆԻՎԼԻՉ ԿԵՄԻՃԻԼԵՐԻ

ՎԷՖԻՐԻՍԹՈՓ ՔՕԼՕՄՊՈՒՆ

ԱՄԵՐԻՔԱՅԸ ՊՈՒԼՄԱՍԸ

Օ՛ր Պրէնճի վէ Կահա Էլէլէլի Ռճհապարհան Կահիլէ :

53 .

Պու միւլագաթունն սողրա , Սօնթէլու մա Սէլիք , Քօրթէ-
սի պիլ ճիւմլէ արգատաշարը իլէ պերապէր փոյիթախթընա
աավէլթ իլէտի , վէ օրատա քէնսիլլըրինի ճէսիմ վէ միւլէյէն
պիր սէրայ հաղըրլաթմըշ օլտուղոնտան , Սպանեօլար պիլ
ճիւմլէ էշեա վէ թէճէմիւլաթ , վէ Լիւքլէրինի արգալարընտա
թաշոյան Բլաֆալան նամ եապանիլէր իլէ պերապէր տէրուներ
սէրայտէ արամ վէ իգամէլթ իլէտիլէր :

Իշթէ պէօլէ պիր ալուճ պախթ ալուշիւնիւ առամլար ,
Սէքսիգօ քիպի ճէսիմ պիր պէլտէյէ ճէնքօլգ գավկատըլ տու-
լաւլէ մուվաֆֆադ օլուպ , կէրէք Սէլիք վէ կէրէք ահալսի
թէրաֆնտան գօրգուլարընտան նաշի քէմալը րայէլթ վէ թաղիմ
իլէ գապուլ օլունտուլար : Պու Սէքսիգօ էյալէլթի Սմէրիգանըն
էն ղէնկին վէ էն գուտրէլթիւ հիւքիւմէլթի իսէ տէ , Սպանեօլ-
լարա պու կէօնա մուամէլէ օլունտուղունտան , աղ վազթըն ի-
շիտէ պուրայը տախի զապլթ իսէճէքլէրինէ Քօրթէսին շէքք
վէ շիւպհէսի գալմատը : Լաքին պու շան վէ թամա արզուսին
տէն նէշաթ իսէն ֆիթուհաթէ մաղհար օլմաղտան էվիլէլճէ ,
նէ զահմէլթ վէ նէ մէշագգաթլարա կլրիֆթար օլունտուղու-
տախի զիյրտէ պաաթ ու պէյան գըլընաճագ արը :

54 .

Ինսանա տաար հագգ , վէ մէվհիլէի գուտրէլթ օլան կէօ
նահէօն ֆաղիլէլթ հիւքմիւնիւ իպթալ իսիւպ , եախօտ ինսանըն

գաղպիսունէն ալիճէնապըզ թէյսիրինի նապէտիտ խաւալ ինսանը
էն էտնա ֆիլիլ իւ հարաքեաթէ իրթիքեապ իթաիրէն նէ ֆուա ի
մարազլարըն պիրիսի վէ պաշլըճասը տախի թամա մատտէի մէք-
րուհէսի օլուպ պուհուն իլէ նիշէ նիշէ զէվաթը սիւթիւտէ սը-
ֆաթըն թարիգի իսթիգամէ թտէն չըգարապ ֆէնա իւ ֆէսաուէ
սաբըպ ինսանիյէթէ ար վէ հիճապ կէթիրտիքլէրի հէզար էմ-
սալիյէ մէշհուտ օլտուզու միսիլ իւ , Սէքսիգօ ֆաթիհի Քօր-
թէս տախի , Սոնթէզու մա Սէլիքին մալիք օլտուզու թաճիւպէ
շայան էմլալ վէ էմլաքինի էթրաֆնտա միւշահատէ իթաիրտէ ,
թամա իվլապընտան գուրթուլամայրպ , շան ու նամուսունա
լէքէ կէթիրէճէք նիշէ իֆալ ու իմսլտէ պուլունմու շտուր քի
շիմոի թարիֆ օլունաճապ տըր :

Իմոի ֆէրնանտօ Քօրթէս վէ արգատաշարը Սէքսիգօ շէհ-
րինտէ արամ վէ իգամէթ իթաիրէրինտէն , վէ Սէլիքին պուհ-
ճա թալթիֆաթ վէ նէվազիշինէ նայիլ օլտուգտան պիր գաշ
կիւն սօղրա , պիրտէ պիր իապէր կէլիպ քէնտիլէրի իլէ պէրա-
պէր Սէքսիգօյա կիրէմէյիւպ կէրիտէ գալան պիր գաշ Սպան-
եօլլարը ետպանիլէր թուլթուպ վէ պօղաղալըպ , քէլէլէրի կիգ-
լիճէ Սոնթէզու մա Սէլիքէ կէօնտէրիլմիշ , վէ օնուէն էմրի իլէ
տէրունու մէմլէքէթտէ քեպյին էն պէօյիւք փուլթիանէնին գա-
փուսունա , վէ մէմլէքէթին փուլթարընա զայէթ մագպուլ պիր
հէտիյէ վէ գուրպան մագամընտա օքէլէլէր ասըմիշ տըր տէյի
հալասիս ալընսըգտա , Ֆէրնանտօ Քօրթէս բիւր աթէշ օլուպ ,
պաշտան թըրնաղատաք սիւաճը պիր թագըմ զապիլթանընը վէ
ասքէրինի պէրապէր տըրապ տօղրու Սէլիքին սէրայընա տախիլ
օլտու . վէ իհթիմալ արը գաղպիսուն օլան հիտտէթտէն զիտէ
լէհճէսինտէ կէօսլթէրէքէք , Սէլիքին իթաիրի գահպէլիլի աճը
վէ աղըր սիլթէմլէր իլէ եիւզիւնէ վուրուպ , քիմսէյէ զարտըր
օլմայան ատամլարը նէ ճիհէթլէ պէօյլէ պօղաղատընը տէյի
վաֆիր թէքտիր իյլէտիքտէն սօղրա , պու հապատաթէ ճէսարէթ
իտէնլէրին տէր ագապ քէնտիլնէ թէսլիմ օլմասընը մաթլուպ իւ
լէսի : Վէ Սէլիք պիր թագրիպ էլինտէն գուրթուլարապ մաթ-
լուպուհուն մինտէր ալթը իթմէյէ ֆրսաթ պրազմամագ իշիւն
պիլարէ Սոնթէզու մայա օլ մէրթէպէ գօրգու վէ տէհշէթ վէրտի
քի , զափալը Սէլիք մէճպուր օլտու տէրապապ գալըպ Սպան-
եօլլարըն սաքին օլտուզու սէրայա պիզլաթ կէլմէյէ , վէ Սպան-
եօլլարըն էօլաիւրէն Սէքսիգօլուլարըն քեաֆֆէսի պիրէր պիրէր

Թ Ի Վ Ա Ր Ի Խ

ՎԵՆԵՏԻԿ ՎԵ ՃԻՆՎԻԶ ԿԵՄԻՃԻԼԵՐԻ

ՎԻՖ ՔՐԻՍԹ ՕՖ ՔՕԼՕՄ ՊՈՒՆ

ԱՄԵՐԻԻՔԱՅԸ ՊՈՒԼՄԱՍԸ

(Օ) Պիլիճի վէ Կահա Էլիէլի ՌճմալարԿան Կադիէ :

53 .

Պու միւլաբաթաէն սօղրա , Սօնթէզու մա Սէլիք , Քօրթէ-
սի պիլ ճիւմէ արգատաշարը իլէ պէրապէր փոյիթաթիթնա
տալէթ իլէսի , վէ օրատա քէնտիլէրինի ճէսիմ վէ միւլէյէէն
պիլ սէրայ հաղըրլաթմըշ օլտուզոնտան , Սպանեօլար պիլ
ճիւմէ էշէա վէ թէճէ միւլաթ , վէ Եիւքէրինի արգալարընտա
թաշոյան Բլաֆալան նամ եապանիլէր իլէ պէրապէր տէրունը
սէրայտէ արամ վէ իգամէթ իլէսիլէր :

Իշթէ պէջլէ պիլ ալուճ պաթիթ աիւշկիւնիւ տաամլար ,
Սէքսիգօ քիպի ճէսիմ պիլ պէլտէյէ ճէնքսիլ գալկասըլ տու-
խուլէ մուվաֆֆապ օլուպ , կէրէք Սէլիք վէ կէրէք ահալիսի
թէրաֆնտան գօրգուլարընտան նաշի քէմալը րայէթ վէ թաղիմ
իլէ գապուլ օլունտուլար : Պու Սէքսիգօ էյալէթի Վմերիգանըն
էն ղէնկին վէ էն գուտրէթիլի հիւքիւմէթի իսէ տէ , Սպանեօլ-
լարա պու կէօնա մուամէլէ օլունտուլընտան , աղ վազթըն ի-
շիստէ պուրայը տաթի վապթ իտէճէքլէրինէ Քօրթէսին շէքք
վէ շիւպհէսի գալմատը : Եսքին պու շան վէ թամա արզու սին
տէն նէշաթ իտէն ֆիթուհաթէ մաղհար օլմաղտան էվլէլճէ ,
նէ զահմէթ վէ նէ մէշապգաթլարա կիլիթիթար օլունտուլու-
տաթի ղիւրտէ պասթ ու պէյան գըլընհաճապ արը :

54 .

Ինսանա տատը հապգ , վէ մէվհիպէի գուտրէթ օլան կէօ-
նահէօն ֆաղիլէթ հիւքմիւնիւ իպթալ իաիւպ , եաթսո ինսանըն

գաղպինտէն ալիճէնապըգ թէյսիրինի նապէ տիտ խաւսյ ինտանը
էն էտնա ֆիլիլ իւ հարաքեաթէ իրթիքեապ իթաիրէն նէ ֆտալ ի
մարազլարըն պիրիսի վէ պաշլըճասը տախի թամա մատտէի մէք-
րուհէսի օլուպ պուհուն իլէ նիշէ նիշէ զէվաթը սիւթիւտէ սը-
ֆաթըն թարիպի իսթիգամէ թտէն չըգարաք ֆէնա իւ ֆէսատէ
սաբըպ ինտանիյէթէ ար վէ հիճապ կէթիրաիքլէրի հէզար էմ-
սալիլլէ մէշհուտ օլտուզու միսիլլ իւ , Սէքսիգօ ֆաթիհի Քօր-
թէս տախի , Սօնթէզու մա Սէլիքին մալիք օլտուզու թաճիւպէ
շայան էմվալ վէ էմվաքինի էթրաֆնտա միւշահատէ իթաիրէտէ ,
թամա իվլասընտտն գուրթուլամայըպ , շան ու նամուսուհնա
լէքէ կէթիրէճէք նիշէ իֆալ ու իմալտէ սուլուհնմու շտուր քի
շիմոի թարիֆ օլուհնաճաք տըր :

Իմոի ֆէրնանտօ Քօրթէս վէ արգատաշարը Սէքսիգօ շէհ-
րինտէ արամ վէ իգամէթ իթաիրէրինտէն , վէ Սէլիքին պուհ-
նա թալթիֆաթ վէ նէվալիշինէ նայիլ օլտուգտան պիր գաշ
կիւն սօզրա , պիրտէ պիր խապէր կէլիպ քէնտիլէրի իլէ պէրա-
պէր Սէքսիգօյա կիրէմէյիւպ կէրիտէ գալան պիր գաշ Սպան-
եօլլարը ետպանիլէր թուլթուպ վէ սօղազլայըպ , քէլլէլէրի կիգ-
լիճէ Սօնթէզու մա Սէլիքէ կէօնտէրիլմիշ , վէ օնուհն էմրի իլէ
տէրուհնու մէմլէքէթտէ քեայլին էն պէօյիւք փուլթիանէնին գա-
փուսուհնա , վէ մէմլէքէթին փուլթարընա ղայէթ մագպուլլ պիր
հէտիյէ վէ գուրպան մագամընտա օ քէլլէլէր ատըմըշ տըր տէյի
հալասիս ալընտըգտա , Ֆէրնանտօ Քօրթէս բիւր աթէշ օլուպ ,
պաշտան թըրնազատաք սիւահը պիր թագըմ զապիթանընը վէ
սաքէրինի պէրապէր տալրաք սօզրու Սէլիքին սէրայընա տախիլ
օլտու . վէ իհթիմալ տըր գաղպինտէ օլան հիտտէթտէն զիտտէ
լէհճէսինտէ կէօսթէրէքէք , Սէլիքին իթաիրի գահպէլիկի տճը
վէ աղըր սիթէմլէր իլէ եիւղիւնէ վուրուպ , քիմսէյէ զարարը
օլմայան ատամլարը նէ ճիհէթլէ պէօյլէ սօղազլատընըդ տէյի
վաֆիր թէքտիր իլլէտիքտէն սօզրա , պու հապատաթէ ճէսարէթ
իտէնլէրին տէր ագապ քէնտինէ թէսլիմ օլմասընը մաթլուպ իւ-
լէտի : Վէ Սէլիք պիր թագրիպ էլինտէն գուրթուլարաք մաթ-
լուպուհնու մինտէր ալթը իթմէյէ ֆրսաթ պրազմամագ իշլւն
պիչարէ Սօնթէզու մայա օլ մէրթէպէ գօրգու վէ տէհշէթ վէրտի
քի , զափալը Սէլիք մէճպուր օլտու տէրագապ գալքըպ Սպան-
եօլլարըն սաքին օլտուզու սէրայա պիզլաթ կէլմէյէ , վէ Սպան-
եօլլարը էօլաիւրէն Սէքսիգօլուլարըն քեաֆֆէսի պիրէր պիրէր

գամբլ օլմատրդճէ վէ արդատաշարընըն ինթիպ ամը թէքմիլէն ուրեմատրդճա սէնի սաղը վէրմէյիպ, վէ րէհին մաղամընտա սէնի ալա գոյաճաղըղ տէյի քէնտիսինէ խապէր վէրտիլէր: Պու ճիւմիէ ելինէ միւլիւքիւք իւնվանընա վէ շանընա մուղայիր պիր հարէքէթ օլմայուպ իֆրաթ րայէթ վէ հիւրմէթ օլունաճաղընը վէ պիր վէճհ իլէ զարուրէթ չէքմէյիպ քէնտի սէրայընտա քիւ պի րահաթ վէ միւսթէրիհ օլմագ իշիւն իսթէտիյի գատար խատէմէ վէ մէմուր պէրապէր ալմասընա տախի բուխաթ վէր տիլէր: Պու մինասիպէթսիզ թէքլիֆի իշլթաթքաէ Սօնթէզումա աթէշ քէսիլիպ, պիր ափուճ եապանճընըն պու մէրթէպէ հաու տինի թէճէվուզ իտիւպ, հուզու բունտա պէօյլէ պիր հապասա թէ ճէսարէթ իթտիքլէրինտէն, վէ ահալիսի քէնտիլէրինէ պա յաղըճա թապարգլարը փութլարտան զիտտէ թալթիֆ վէ բու յէթ կէօսթէրմիշքէն պէօյլէ պէտ մուամէլէյէ գալգըշմալարըն տան տույտուզու զաղապը տէրունիին մէքս խտէմէտի իսէ տէ: Քօրթէսին օֆիշիպէրտէն պիրիսի, տահա սէօյլէյօրմուտուն, տէյի էօնիւնէ կէլիպ գամայր փարլաթուրգտա, պիչարէ Սէլի քին գօրգուսունտան էօտիւ գափուպ, Սպանեօլարըն թէքլի ֆինէ րազը օլտու, վէ տէրապապ հիւքիւմէթինին գաղիքլէրի նի վէ սայրը միւթէպէրանընը հուզուբունա ճէլպ իտիւպ պու վէճհ իլէ պիր դաշ կիւն Սպանեօլ տօսթլարըմըգա միսաֆիր կիւ տէճէյիմ տէյի աղայարապ քէյֆիէթի քէնտիլէրինէ պէյան իլէս սի:

55.

Տայիմա հուզուբունտա սէճտա գըլըպ փութ մագամընտա թափարգլարը Սէլիքլէրինին պէօյլէ պիր ափուճ եապանճընըն էօնիւնէ գաթըլըպ, գապահաթը միսիլիւ մահպուտա կէօ թիւրիւլտիւյիւնիւ կէօրտիւքտէ, զափալը Սէքսիգօլուլարըն ֆիզան ու ֆիրետար լիսան իլէ թարիֆ օլունամազ, պու ճիհէթլէ չօգլարը տախի զաղէպէ կէլիւպ, վէ տիլէրինէ վէրէրէք, սիլահ գուվիլէթիլէ Սէլիքլէրինի Սպանեօլարըն էլինտէն գուրթար մայա տափրանտըլար իսէ տէ, Սօնթէզումա պէօյլէ երլորըմ եաղարըր, վէ ինսանղարը աթլարա չինէտիր եապանճըլար իլէ քէնտի օգլու մրգըրապը ահալիսի պաշա չըգամազ մէմուլիլէ: պէնի գուրթարմայա չաղըշմայըն տէյի թէնպիհ իտիւպ Քօրթէսին արգասընա տիւշիւպ, Սպանեօլ ասթէրի իշինտէն ելիւրիւ յիւպ, սէրայա տախիլ օլտու: Պիչարէ Սէլիք, պաշընա կէլիւ ճէք ֆէլպէթին տահա պու պիր պաշանկըճը օլտուզունու

տէր խաթըր իտէմէզտի , լաբին ազ վազ թըն իշինտէ քէնտիտէ
փիւշման օրոտ պու գատար հազինիք պու գատար միւլայիմէթ
կէօթէրտիյինէ : Սնթէզոււմա Սէլիք , զաթէն գօրգսք վէ ճէ-
սարէթսիզ պիր քիմսէ տէյիլտի , անճագ ահալիսինին Սպան-
եօլարա գարջը կէլէմէյէճէյինի , վէ եէնիլտիքտէ պէյհիւտէ
եէրտէ տէօթիւլէճէք գանա սէպէպ օլմամագ իշին : Սպանեօլ-
լար իլէ ճէնկէ կիրիշմէտէն իհթիրազ իթմէքտէ իտի :

Իմտի Սպանեօլարը էօլտիւրէն Սէքսիգօլուլար Քօրթէսին
էլինէ թէսլիմ օլունտու գլարր քիպի , մումայիլէյհին էմրի իւզ-
րէ տէր ագապ եապանիլէրին էլինտէն ալլան մգրագլար իլէ
պիր ճէսլիմ աթէշ չաթըլպ տիրի տիրի ալէֆին իշինէ աթըլար-
լար : Քօրթէս պունտա գանաթ իթմէյիւպ , կէօյա Սէքսի-
գօլուլար աթէշէ տայանամայըպ , պիղիմ նէ գապահաթըմըզ վար ,
պիզ Սէլիքիմիզին էմրինի իճրա էթալք տէյիւ իգրար իթմիշէր
քիպի , պիզպաթ Սնթէզոււմանըն եանընտա կէլիպ անը տախի
էանա գաթիլ մագամընտա զինճիրէ վուրտուրտու : Փայիթախ-
թը տէրունիտէ , էլլէրինտէ մահպուս օլտուղու պիր ափուճ
Սպանեօլարըն , պիր տանէսի գալմայընճատաք պիր իշարէթլէ
ահալիսինէ թէլէֆ իթտիրմէք Սնթէզոււմանըն էլինտէ իքէն նա-
սըլ պունճա հագարէթ վէ րէզալէթէ թահամիլէ իտէ պիլտի
տէյի սիվալ օլունուր իտէ , Սպանեօլար քէնտի սիլահ վէ աէպ-
տէպէ վէ ճէսարէթլէրի իլէ , պէօյիւք քիւշիւք եապանիլէրին
կէօլլէնիւ օլ մէրթէպէ գօրգուլթմուշար ըտը քի , հիշ պիրի
օնլարա գարջը կէլմէյի խայալ իտէմէզէր իտի . հաթաա Սն-
թէզոււմանըն էթրաֆընտա օլան խատէմէլէրի պիլէ , մէլլէլէրի-
նին պապլը օլտուղու զէնճիրլէրի կէօզ եաշլէրի իլէ ըսլաթըպ ,
հիշ պիրի սիլահա տալրտնարագ մէլլէլէրինի տիւշման էլին-
տէն գուրթարմաղա ճէսարէթ իտէմէզէր իտի : Սնճագ պիր
գաշ կիւն սօղրա , Քօրթէս քէնտիսի տախի , Սնթէզոււմանըն
պու կէօնա միւլայիմէթը թապընտան ութանըպ , վէ եախօա
քէնտի թաշ եիւրէ կլիլիկիտէն քէնտիսի տախի նաալիմ օլուպ ,
զէնճիրլէրինի չէօզալէրիւպ , իքրամ վէ րայէթ օլունմատընր էմր
լիլէտի : Լաբին Սնթէզոււմանը Սպանեօլարտան նէ գատար
գօրգտուղու , վէ ճէֆայա ալլէմայըպ , ապա տայանամատըլը
շունտան տախի րանա խապաթ օլուր քի , զինճիրլէրտէն գուր-
թուրտուգտա , հէմէն զինճիրլէրինի սէօթէն նէֆէրին ապագլա-
րընը էօփիւպ , սէվինճինտէն տիվանէ կիպի չաղըրըպ սըլըրամա-

յա պաշտօնը ըտր :

56 .

Ֆերնանտո Քորթէս պու թէրաֆտա Սէքսիգօլուլար իլէ ուղղաշտըը հալտէ էօթէտէ Գուպա ատասընտա պուլունան վէ պալատէ զեքրի կէչէն (սահիֆէ . 370—պէնտ 48) Վէլաս գսւէզ նամ հաքիմ Քորթէսին պու ֆիթուհաթընը տուլուպ , մումայիլէյհ հագգընտա էօթէտէն պերիւ գալպինտէ հիսս իւ լէտիկի հասէտ վէ գըսկանձըգ էսէրի պիր գաթ տախի շիտտէթ քէսպ իթմէքլէ , տեր ագապ վաֆիր ասքերլէ Նարվայէզ նամ տիւ կէր պիր ճէնէրալը իւզէրինէ թային իտիւպ , վէ Քորթէսի թու թուպ գօլլարընը արգասընտան պաղլայարագ քէնտիսինէ կէօն տէրմէլէրինի , վէ անըն եէրինէ կէչիւպ Սէքսիգօլու զապթ իթմէլէրինի էմր իւ թէնպիհ իլէտի :

Ի սքին պու Նարվայէզ , մայէթինտէ օլան ասքերլէ քէնտիսինի սէվտիրէմէմիշ օլտուղունտան , մէմուլ էթտիյի գատար սատա գաթ կէօրէմէտի անլէրտէն , վէ Քորթէս , մէսումուն գարայա չըգտըընը իշիտիր իշիթմէզ ասկէրինի սըպ , Սէքսիգօլուլան չը գուպ իւզէրինէ հիւճիւմ իլէտիւպ , պիր կէճէտէ խարապ իւ բէրիշան իլէտի : Նարվայէզ կէճէլէյին գուլէ շէքլինտէ պիր էպնիէ տէրունինէ սըղընուպ , օրատա քէնտիսինի հէր գագա տան էմին գըլաս իտէր իքէն , Քորթէս իւզէրինէ կէլտիքտէ , ասքերի քէնտիսինի թէրք իտիւպ Քորթէսին ասքերինէ գաթըլ տըլար . վէ զալպալըգտէ քէնտիսի Նարվայէզ տախի եարալա նըպ , գօլլարընը արգասընտան պաղլայար Վէլասգուէզէ կէօն տէրէճէյի ատամըն էլինէ տիւշտիւ տիրի տիրի : Վէ քէնտինի վուրմայա կէլէն ասքեր իլէ , Քորթէս պիր գաթ տախի գուլ վէթ վէ գուտրէթ քէսպ իտիւպ , պին նէֆէր փիտտէ , վէ սէքսէն նէֆէր աթը , վէ եապանիլէրի օլ մէրթէպէ գօրգութուպ թիթրէտէն պիր գաշ բարէ թօփա տախի մալիք օլտու :

57

Սօնթէզումա մէլիքի Քորթէս Նարվայէզ նամ պիր զապիթ իլէ պիր գաշ Սպանէօլ նէֆէրինէ թէսլիմ , վէ մուհաֆաղալէրինէ իհալէ իտէրէք , քէնտիսի Նարվայէզին իւզէրինէ հիւճիւմ իթմտիկի էննատէ , Սէքսիգօլուլարըն պիր պէցիւք փութլարընըն զիյնէթի կիւնիւ կէլիւպ , օ կիւնիւ եապանիլէրին ուսուլի իւզրէ փութլարա ազիմ ալայլար զիյնէթլէրտէն մատա , գուրպան օլմագ իշիւն պէշ օն ինսան սօնաթըլըպ հաղըրլանմը ըտր : Աւ

վարստօ պէ օյիւք ագբարդըգ իաիւպ պու զիննթի պօզուպ դար-
մագարըչ իթտիքտէ, Սէքսիգօ ահալիսի պէյնինտէ հէմէն պիր
էօրֆիւլիւ թուղեանորը զուհուր իյլէտի. արթըգ նէ թօփ, նէ
աթ, վէ նէ տէ գըլըճ կէօզլէրինէ կէօրիւնիւպ, պինլէրճէ պին
եապանճը կէլիպ, Սպանեօլարըն սաքին օլտուղու գալէյի մու-
հասէրէ իյլէտիէր: Լյապանի ճէմլէթին հրօս ու զազապընը
մէքս իթմէք իչիւն Սէլքլէրինէ գըլմազար մէմուլլիլէ Լլլարա-
տօ, Սօնթէղումայը արիւարլարըն իւզէրինէ չըգարուրպ, պիւա-
րէ մէլքէ էլի իլէ գօլու իլէ էթմէյին էյլէմէյին տէյի խսայլըճա
նիյազ վէ րիճա ալամէթլէրի կէօսթէրտի իսէ տէ, գուտուրմուշ
եապանիլէրին գալպինէ թէյիթ իթմէտիյինտէն, զաւալլը Սէ-
լքէ քէնտի ահալիսի օգբարը իլէ տէլք տէլք օլտու: Սէ Սպանեօլ-
լար գանընը թութտուրմագ իչիւն սարըպ սարմալամատա, միւլ-
քիւ ահալիսինին պաչընա կէլէճէք խասարաթը ֆէլքէթի տիւ-
չիւնէրէք էօլլէյի պին գաթ զիյատէ եաշամատընա թէրճիհ ի-
տիւպ, օլ վէճհիլէ սարիւրարը չըգարըպ աթտը վէ ազ վագթ
զարֆընտա րուհուհու թէսլիմ իյլէտի:

Սօնթէղումանըն պու վէճհիլէ սէֆալէթլէ էօլիւպ թէլէֆ
օլմասը խապէրի վէ հաւատիսի եապանիլէրէ նէչը օլունտուգ-
տա, տէրէճէյի նիհայէտէ գուտուրուպ կէօզլէրի գան րէվան
օլտու: Սէ հէր նէ գատար Ֆէրնանտօ Քօրթէս գօշուպ ա-
գըլըղ Լլլարատօնուն իմտատընա եէթիչտի իսէ տէ, թօփ
կիւլէսինտէն հասըր կիպի սէրիլէն եապանիլէրտէն, զանն իտէր-
սին քի էօլէնլէրին ինթիգամընը ալմագ իչիւն եէնիտէն պի-
րինէ պին տահա բէյտա օլուրուտու: () գատարատաք քի
Սպանեօլ ճէնէրալ Քօրթէս, տսկէրինին նրսֆընը վէ իլէ եարար
աթլարըն քեաֆֆէսինի թէլէֆ իյլէտիքաէն սօղրա գան վէ
գաթթալա պէօլէտիյի Սէքսիգօ պէլտէսինի թէրք իտիւպ գաչ-
մայա մէճպուր օլտու: Լպքին պու մուխաթարատան գուրթու-
լան Սպանեօլար ախէր թէրաֆտան էօլլէ պիր էօրֆիւլիւ սէյր-
լէր թամաշա իթմէյէ մէճպուր օլտուլար քի քէնտիլէրինէ էօ-
լիւմտէն պէտթէր օլտու: Պուլնար Քօնթէս իլէ պէրասիթր պիր
եիւքսէք տաղա չէքիտիքլէրի հալտէ, տաղըն էթէյինտէ եա-
պանիլէր աթէշ եագըպ, վաչի օլան իշպու ֆիթուհաթլարըն
տան նաչի օյնայըպ սըքրամայա պաշաուրըր, վէ էլլէրինէ եէսիթ
տիւլէն գըրգ գատար Սպանեօլու փութլարա գուրպան իթմէք
իչիւն մէյտանա կէթիթիպ, տիւրլիւ տիւրլիւ իշիտիլմէմիշ էզի-

յեթէր վերաբրտէն սօղրա, տէրիւթիւնի սօղրա աթէշէ եագ. տըլար : Ապանեօլար աշէֆին շափէր իլէ արգատաշարընն չէք տիւնի էզիլէթի կէօրիւպ, վէ կէճէ սուսլուղունտա ֆիլեատուրընը գուլագլարըիլէ իշիտիպ, էլլէրինտէն պիր չէ կէլէմէտիւնի էճիլտէն եանըպ թուլթուլու ճիլէրլէրի տէլինիպ գան իլէ տօլար ըտը :

58

1525 : Ապանեօլար պու վէճիլէ մէքսիգօտա պօղուլուգ. տան սօղրա, տէնիգ. քէնտըրնտա եաքտըքլարը Աէրագրուճ չէհ. րինէ (372—50) գաջպ սրղընմագտան պաշէա չարէլէրի գալ մամըլ ըտը, պու չէհ. իլէ Աէրսիգօ չէհ. րի տրատընտա ()էւմ. պա նամ տիկէր մէթին պիր գասապա տահա վարըտը քի, տէրու. նինտէ պուլունան չէմ իւ գամէրէ մախտուս իքի ճէսիմ Հէն. քէլին (տաճար) ճէսամէթինէ վէ պինալարընն մէթանէթինէ պու կիւնէտէք եէնի տիւնեայը զիարէթ իտէն եօլճուլար հայ. րան օլուրլար : Ապանիլէր պուրայա թօիլանըպ, Ապանեօլար տան պիր տանէ պիլէ սաղ պրագ մայըպ ճիւմէսինի թէլէֆ իլմ. մէք իւզըէ եօլարընը պէքլէտիլէր : Քօրթէսին պաշնտա իտէ եօրկուն վէ եարայը փէք ալ ասկէր գալմըլ ըտը, տնճադ քէն. տիսի էօլլէ պիր իքի աֆէթ իլէ ճէսարէթտէն տիւչէն ճէն. կեալլէրլէրտէն օլմատըղընտան հէր նէ գատար ()թումպա չէհ. րինին էթրաֆընտքի տահրալարա հատարզ հիսապարզ եապա. նիլէր թօիլանմըլ իտէ տէ Քօրթէս ելարըրմ կիպի իւզէրլէրի. նէ էնիպ, թէքմիլէն պօղուլ, վէ Ապանեօլարը միւճէրրէտ եէն. մէք իւրզըէ փուլթ քէշիլլէրինին վէրտիլլէրի պիր նէվի սանճագ. լարընը տաիի էլլէրինտէն ալար : Պու պօղուլունտան սօղրա եա. պանիլէր ճէսարէթտէն տիւչիւպ, հէր թէրաֆա գաջպ տա. զըմալարընտա գազիլլէրինին պէրապէր ալարգլարը տլթուն վէ կիւմիւշ թէքմիլլէրիլէ օրթատա գալար : Քօրթէս պու եազմայը ապէրինէ, վէ քէնտիւսինէ սատըգ գալան իլագալան նամ եա. պանիլէրէ թագսիմ իտիւպ, Աէրագրուճ չէհ. րինէ տաիիլ օլ. տու, վէ օրատա ապէրինէ պիր մըգտար արամ վէ րահէթ վէր. տիլտէն սօղրա, Աէրսիգօ չէհ. րինի թէքրար մուհատէրէ իտիւպ ալմագ իւզըէ եէնի պաշտան ճէնկ թէտարիլթեաթընա տէվամ էլլէտի : Քօրթէտէ լմերիգանըլար տաիի ()թումպա պօղուլ. նունուն սէրսէմլինտէն գուրթուլուպ, եինէ քէնտիլլէրինէ կէրտիլլէր, վէ եէնի պաշտան ճէնկ իթմէք իշիւն էլտէն նէ կէ. լիր իտէ տիրիլ իթմէտիլլէր : Վէ Սօնթէզումա կիպի պիր Աէլլ.

քին է օլիւմիւնէ , իսթէ մէյերէք սէպէպ օլտուգարընը պիր նէ-
վի էօտէմէք իւղըէ , տամառլարընտան Կրաթիմոլին նամ պիր ճէն-
կեալէր վէ շէճի եխիտի թախթընա օթուրտուպ , քէնտիլէրինէ
Մէլիք նասպ իթտիլէր , պատտէհու պիւթիւն Մէքսիգօ էյալէ-
թինտէ էլի սիլաճ թաւթար եխիտլէրի պէլտէլէրինէ տավէթ ի-
տիւպ , Սպանեօլլարըն շէհիրէ տուխուլինի գաթիէն մէն իթ-
մէք իչիւն կէօլիւն իչինտէն Մէքսիգօ շէհիրինէ ճարի նէ գա-
տար գալարըրմ եօլու վար իսէ , ճիւմլէսինի պօզուպ գալարըր-
լար . վէ եիւղէրէք շէհիրէ կիրէն օլուր իսէ անլէրէ տախի
մանի օլմադ իւղըէ պիր նէվի գամըշտան հատարղ հիսապսրղ
գայըգլար եաբըպ , իբիշէր օգլու ճէնքճի պինէրէք կէօլիւն հէր
թէրաֆընը տօրաշմայա պաշլատըլար : Հասըլը պու ալի ճէնտպ
միլլէթ եէկտիլ վէ եէկճիհէթ էօլիւմէ գատար վէթանլարընը
մուհաֆազարնա հազըր օլտուլար :

59 .

(Ը վագըթ պէօլիւք պիր ագըլ իլէ պէրապէր ինտանըն ճահա
իւ զայրէթինին տախի նէյէ գատար օլտուղունու Վօրթէս ֆիի-
լէն իպրազ իտիւպ , քէնտիլտէն սայըտա եիւղ գաթ զիյատէ
տիւշմէն տաքէրինի ճիւղէի պիր աքէր իլէ եէնմէյէ մէճպուրի-
էթինի , վէ Մէքսիգօ պէլտէսինէ վասլ օլմադ իչիւն հէրհալտէ
կէօլիւն էօթէ թէրաֆընա կէշմէք լաղըմ կէլէճէյինի էյիտէն
աղնատըգտա , Վէրագըրուճ նամ շէհիրնտէ տօգուղ գատար ու-
ֆագ եէլքէնլի խաֆիֆ գայըգլար չաթըպ , սատրգը օլան թըսա-
գալանլարքն սըրթը իլէ բարչա բարչա կէօլէ գատար թաշըթ-
տը , պատէհու եէնիտէն չաթըպ վէ կէօլէ էնտիրիպ տէրուել-
րինէ պիրէր ուֆագ թօփ իլէ լուղումի մըգտար սսկէր վաղ իւ-
լէտի , վէ պուշլարըն մարիֆէթիլէ Մէքսիգօլուլարըն գամըշ
գայըգլարընը փէք չօղունու պաթըրարապ գուսուրլարը գաշ-
մայա մէճպուր օլտուլար : Վէ օլ վէճիլէ ամերիգալըլար մու-
հասէրէտէ պուլունան Մէքսիգօ պէլտէսինէ պիր հապպէ վէ
զատ վէ զաիրէ կէթիրէմէղ օլտուլար : Շէհիրն իչինտէ թէրա-
քիւմ իտէն պուշնճա ճէմտաթ աճըղա տայանամայըլ , պիր էյ-
ամ սապր իւ թէհամիլլուտէն սօղրա , չարէլէրի թիւքէնիպ ,
Կուաթիմոլին Մէլիքին եանընա կէլէրէք , մուգավէմէթի վագ-
թը ախէրէ պրազըպ թէպլիմ օլմասընա իպրամ իլէտիլէր : Կու-
աթիմոլին ագրասպա իւթալիւգաթը վէ տօթլարընը իպրամը-
նա տայանամայըպ , սէրայլարտա վէ փութխանէլէրտէ նէ գա-

Երբ որ թուոն վե կիւմիւշ վար իսէ, պու սիւրէթլէ պարէ պա-
գը եօլարտան պիր էօժ ալմագ իւզըէ ճիւմէսինի կէօլիւն օր-
թասընա աթարըրա, կէճէ գարանըղընտա գոււվլէթլիւ գայրգ-
ճըրար իլէ տօնանմը պիր գայըղա պինէրէք գաչմատա, Քօրթէ-
սին գայրգըրընտան պիրիսի րասթ կէլիպ ճէնկէ պաչատըրար,
վէ պաթմա քէրթէսինէ կէլաիքտէ խատէմէլէրի պուլունտուգ-
լարը մուխաթարանըն ճէսամէթինի ֆէհմ իտէրէք, Սպանեօլ-
լարա աման, Սէլքէ գըլմայըն չաղըրչարագ թէսլիմ օլտուլար:
Իշթէ պէօյլէ Սէքսիգօսուէն էն սօն ամերիգալը Սէլքի տիւշ-
ման էլինէ տիւշիւպ, էօյլէ պիր մէթին պէլաէյէ տաիի Սպա-
նեօլար մըթասարըրֆ օլտուլար: Անճագ մէտէնիթ իլէ միւ-
շէրէֆ օլան Լըրոբալուլար, շիտտէթը թամա վէ զազապէրին-
տէն պին գաթ պէտթէր պէտէվլէթէ կիրիֆթար օլուպ, սէֆիլ
ահալինին գանընա պօյանտըրար, վէ պուլթիանէլէրինի երգըպ,
սէրալէրինի եէր իլէ եէկան իլէտիլէր, վէ ազվագըթ իշինտէ
շէն վէ ապատան պիր պէլաէյի խարապ վէ վէրան իլէտիլէր:
Սպանեօլարըն պուշմա ինսաֆսըղ հարէքէթլէրինին աուր սէրը
սէպէպի ալթոււն վէ կիւմիւշ թամահը օլտուլունտան պէյհուտէ
եէրտէ պուշմա խարապիթ վէ բէրիշանիյէթէ հահլիյի կիրիֆ-
թար իլէտիքտէն սօղրա, Սէքսիգօսու մէմուլ իթտիքլէրի հաս-
սըս հիսապսըղ խազնէլէրին կէօլէ աթըրարուգ էլէրինտէն գուր-
թուլտուղը մալիւմ օլտուլգտա, բիւր աթէշ օլուպ, շիտտէթը
զազապըրընտան էլէրինէ տիւշէն Սէքսիգօլուլու տիրի տիրի
պօղաղլատըրար, անճագ պուշլարտան պէտթէր թաճիւպ իտէ-
ճէք վէ հէմ տաիի աճըլաճագ հալչու օլտուլքի, Քօրթէս տա-
իի էտնա նէֆէրտէն քէնաիինի ֆէրգ իթմէյիւպ շանը ֆիթուհա
թընը լէքէյի զատարըրգլա քիրլէթիպ պէրպատ իթտի: Եօյ-
լէքի հուղուրունա քէօզ աթէշ եագտըրըպ, Կուաթիմուղին Սէ-
լք իլէ էն միւթէպէր գաղլէրինին սաղ սաղ գալթուլուպ ըզըրա
օլունմալէրինէ էմը իլէտի, պու ինսանիյէթտէն խարըճ թէտ-
պիր իլէ ալթոււն վէ կիւմիւշլէրի կէօլիւն հանիլը թէրաֆլարը-
նա աթմըշ օլտուլլարընը իգրար իտէճէքլէր մէմուլ իտէր իաի:
Անճագ պու ճէհէնիւմ ազապընա էմսալ օլան էզիլէթտէ Կու-
աթիմուղին Սէլք պիր տագիգէ շէճաէթը գալպ վէ թէսլիմի-
էթտէն տուր օլմայըպ, հաթտա արգատաշը օլան գաղիգ ճէ-
ֆայա տայտնամայըպ կէօլլէրինտէն աճը եաշ տէօքէրէք խաղ-
նէլէրի նէրէյէ աթարըլարընը կէօլթէրմէք իւզըն բուխաաթ իս-

Թէ մէք իշխան ետլվարմայա պաշտօտը իսէ : « Եւս պէն կիւլէր իւզէրինտէ մի ետթըօրում » տէյի ճէվապ վէրտի պիշարէ Սէլէք , վէ պու էօրֆիւլիւ էզլէթլէր իշինտէ աղ պիր միւտտէթ սօղրա բուհինի թէսլիմ իլէտի :

60 .

Կուաթիմօղլինին վէֆաթընտան վէ Սէքսիգօնուէն խարապիէ թինտէն սօղրա , պիւթիւն օ էյալէթլէր զալմ Սպանեօլարըն եէտը թասարըրֆլարընա կիրիֆթար օլտուլար , քի եինէ օ սէֆիլ Սէքսիգօլուլարը եէսիր մագամընտա մատէնլէրտէ չալըշտըրարագ հատարը հիսսպսըզ ալթուէն վէ կիւմիւլէ մալիք օլտուլար , վէ խայը վագըթ սպանիա խազնէսինէ տախի թիւքէնմէզ պիր բունար միսիլիւ ալթուէն վէ կիւմիւլէ ագարըտը պու էյալէթլէրտէն , վէ հավասը զայէթ լաթիֆ վէ թօփրաղը իֆրաթ միւնպիթ օլտուղունտան , պու արագլիյէ Սպանիայը ճէաիտ թէսմիյէ իլէտիլէր քի էլան զէքր օլունուր :

Ընճագ պիր ալուճ ապէր , վէ միսլի կէօրիւլմէմիշ շէճաաթլէ տէվլէթինէ պունճա էյալէթ վէ նուֆուս վէ մալ վէ վարիէթ գազանան Սէրնանուս Քօրթէսին ֆիթուհաթտէն սօղրա հալի նիճէ օլտու տէյի սիվալ օլունուր իսէ : պու տտիսի Քօլում պոս միսալի վէթանընա իթտիլի խրումէթէ պէտէլ լայրգ օլան միւքեաֆաթէ նայիլ օլամատը , վաֆիր սէնէլէր ազիմ շան իւ շէրէֆլէ Սէքսիգօ վալիլիկի իթտիքտէն սօղրա , միւսին վէ իհթիւար օլտուգտա տիւլմանլէրին իֆթիրասընա իթիմատ օլունուպ , կէօյա գրալըն խազնէսինէ Սէքսիգօտան կիտէճէք ալթուէն վէ կիւմիւլէն պիր մըգտարընը քէնտի խազնէսինէ ալմըշ կիպի ըէզալէթլէ Սպանիայա կէրի չաղըրլտը :

Քօրթէս գապահաթսըզ օլտուղունա վէ տէվլէթէ իթտիլի խրզմէթլէրին ճէսամէթինէ կիւվէնէրէք , պու շէաիտ էմիրէ իթանէթ իտիւպ ագսագալըյա եօլա ըէվան օլտու : Ընճագ Քուպանիայա վիրիւտինտէն սօղրա , այլար կէչիւպ հասէտճի տիւլէմէնլէրինին իշթիքեասընտան նաշի գրալըն հուզուրունա չըգըպ թէպրիյէյի զիմէթ իտէմէտի : Պիր կիւն Ղրալ քէնտիսի թօլէտօ շէհրինտէ արապա իլէ պիր սօգագտան կէչէր իքէն , Քօրթէս արապանըն պատամաղընա չըգըպ , էֆէնտիմ հագգըմը հագգ իլլէ տէյի չաղըրտըգտա , Ղրալ շաշըրըպքիմ տիր պու արսըզ իհթիւար տէյի էթրաֆընտա օլան խատէմէլէրէ սիվալ իլլէտիքտէ , էֆէնտիմ , պու առամ սէնին ապա իւ էճաատընտան

Գալմա հէր պիր շէհրէ պէտէլ սանա պիրէր ճէսիմ մէմլէքէ թ
գազաննան գուլուն տուր տէտի Քորթէս :

Գրալ պու սէրթ ճէվապէ թաաճիւպ իտիւպ , էրթէսի սա
պահլայըն սէրայա կէրիւպ հուզուրունա չըգմասըն էմր իլէտի ի
սէտէ , էլինտէն ալտըղը Սէքսիգօ վալիլիկինի թէքրար վէրմէտի
յինտէն , Քորթէս պու հագսըղըղա աշըրը կիւճէնիւպ , պիր
գաչ սէնէ սողրա Սէքսիգօյա ավտէթ իլէտի , վէ օրատա հաու
սըղ հիսապսըղ մալ վէ էմլաք սահիպի օլտուղու հալտէ , եինէ
հագգընտա օլան նամքէօրիւյէ սօն կիւնիւնէտէք ինֆաալ իտէ
րէք ախրէթէ րէվան օլտու :

61 .

1519 — 1522 Քօլօմպոստան սողրա իչպու Ֆէրնանտօ Քորթէ
սէ կէլինճէյէտէք , հիքեայէլէրինի մուխթասարէն նագլ իթտիւ
միզ գապտանլարըն ճիւմլէսի Մէրիգանըն պէրի եիւզիւնիւ տօ
լաշըպ արգա թէրաֆընա կէշմէմիշ իտիլէր . վէ եալընը Պալպօա
գապտան (368 — 46) պիր տաղըն թէքէսինտէն Մէրիգանըն
էօթէ թէրաֆընտա քի պահըր Դէկի թապիր օլունան պէօյիւք
աըշ տէնիզինի ուզագտան միւշահատէ իլէմիշիտի : Պու շէրէֆ ,
վէ պունու իլէ պէրապէր տիւնեանըն պիր ուճունտան կիրիւպ օ
պիր ուճունտան չըգարագ իլք տէֆա քիւրրէի արղըն էթրաֆը
նը տօլաշմաք շէրէֆի Սաճէլլան նամ գապտանա գըմմէթ օլտու ,
քի Սպաննա գրալընտան իւշ պէշ կէմի էտինիւպ Քորթէսին
Սէքսիգօ իլէ ուղրաշտըղը էսնատէ , պու տախի Մէրիգանըն
Ղունուպ թէրաֆընա րէվան օլուպ հէր տիւրլիւ ճէֆա վէ միհ
նէթէ թէհումմիւլ իտէրէք Պրազիլիայը վէ Տիօ տէ Մաթայը կէ
շիւպ Մէրիգանըն նիհայէթինէ վալ օլտու վէ օրատա պուլու
նան ուզուն վէ մուխաթարալը պիր պօղալը կէշտիքտէ իւշ կէ
միսի ղայ օլուպ , եիրմի կիւն սողրա իքի կէմի իլէ պիր պէօյիւք
վէ սաքին տէնիգէ չըգաըլար քի Պալպօանըն կէօրտիւյի պէօ
յիւք տէնիզին պիր ուճու իտի : Սաճէլլան տէնիզին սիւքիւնէ
թինէ թաաճիւպ իտիւպ Օւէան Քապիֆի թէսմիյէ իլէտի քի Սա
քին տէնիզ տէմէքտիր քի պու կիւնէ տէք Նըրօբալուլար ին
տինտէ էօյլէճէ թէսմիյէ օլունուր : Մաճագ պօղալը չըգաըգ
տան սողրա սու ալմագ իւզըն պիր գաչ ուֆագ ատալարա եա
նաշտըգտա եապանիլէր օգ վէ մըրագլար իլէ իւզէրինէ հիւ
ճիւմ իտիւպ վաֆիր թայիֆէ իլէ պէրապէր Սաճէլլանը տախի
թէլէֆ իթտիլէր . անճագ պօղալըն իսմինէ քէնտի իսմիլիլէ Սա
ճէլլան պօղալը թապիր օլունտու , պատէհու րէֆիքէրինտէն պի
րի կէմիլէրի իլէրիւ իլէրիւ սիւրիւպ , Ղափոն թէրաֆընտա
Փօրթու կէլլէրին Սիւլէ — Քապիր իթտիլէրի ատալարա վալ օլ
տուլար :

Իլէրիւպէ պէլմ օլունաճագ :